

11770

ABDULLAH BUHARİ'NİN MİNYATÜRLERİ
VE TÜRK SANATINDAKİ YERİ

Güzin ALTAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Prof.Dr. Beyhan KARAMAGARALI

Gazi Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Resim-İş Eğitimi
Ankara-1990

Y. E.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ

İmzası

Başkan:.....
Üye :.....
Üye :.....

Tezin kabul edildiği tarih: .../.../.....

ÖNSÖZ

Abdullah Buharî'nin minyatürleri Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kitaplığı, İstanbul Üniversitesi Nadîde Eserler Kütüphanesi ve Edwin Binney Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Bunlar, figür tasvirleri, çiçek resimleri, manzara ve erotik sahnelerden oluşmaktadır.

Abdullah Buharî'nin minyatürleri, batı anlayışında resin çalışmalarına geçiş dönemini, o dönemin Osmanlı kıyafetlerini, kültürünü ve resim anlayışındaki değişimleri göstermesi bakımından önemlidir.

Bu çalışmada Buharî'nin minyatürlerinin konuları, üslûp özellikleri, kompozisyon düzenleri ve teknik özellikleri belli bir düzen içerisinde incelenmiş ve genel bilgi sunulmaya çalışılmıştır.

Çalışma sırasında, Topkapı Sarayı'nda Abdullah Buharî'nin üslûbuna benzeyen bazı minyatürlerle karşılaşılmış, bunlar da incelenerek neticeye daha kuvvetli verilerle ulaşılmış, böylece tezin konusu daha genişlemiş ve daha kapsamlı bir hale gelmiştir. Tezi hazırlarken ilk önce minyatürlerin orijinallerine ulaşılmaya çalışılmış ve fotoğraflar tarafımdan çekilmiştir.

Bu çalışmamda bana her türlü yardımıını esirgemeyen ve yol gösteren değerli hocam Prof.Dr.Beyhan KARAMAGRALI'ya, literatür çalışmamda tercmelerime yardımcı olan değerli hocalarım Doç.Dr.Nihat BOYDAş, Yrd.Doç.Dr.Tahsin HANCIOGLU, Yrd.Doç.Dr.Hakkı ACUN'a, tezimin yazımı sırasında yardımcı olan değerli arkadaşlarım Yrd.Doç.Nur GÖKBULUT ve Makbule ENER'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Güzin ALTAN

Ankara-1990

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	iii
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
NOTLAR.....	3
BÖLÜM II	
ABDULLAH BUHARİ'NİN MINYATÜRLERİ.....	5
A. Figüratif Resimleri.....	5
B. Çiçek Resimleri.....	5
C. Manzara Resimleri.....	5
D. Erotik Resimleri.....	5
BÖLÜM III	
DEĞERLENDİRME.....	6
A. Ölçüsü.....	6
B. Kenar Çizgisi.....	6
C. Ebrular.....	7
D. Konular.....	8
E. Tipleri.....	15
F. Kiyafetleri.....	16
G. Aksesuarlar.....	20
H. Fon.....	21
I. Üslup.....	21
i. Kompozisyon.....	26
NOTLAR.....	31

BÖLÜM IV

KATALOG.....	33
--------------	----

BÖLÜM V

SONUÇ.....	74
RESİMLER.....	76
ŞEKİLLER	114
BİBLİYOGRAFYA.....	120

GİRİŞ

Osmanlı Minyatür Sanatı'nın, XVIII. yy.'da Levnî'den(1) sonra gelen en önemli nakkaşı Sultan I.Mahmud döneminde eserler vermiş olan Abdullah Buharî'dir. Osmanlı imparatorluğunun siyasal ve kültürel alanlarda batıya açılmaya başladığı dönemde yaşamış ve verimli olmuştur. Buharî XVI. yy.'da en olgun çağını yaşamış olan minyatür sanatının son temsilcilerinden-dir(2).

XVII.yy.' da matbaanın kullanılmaya başlaması ile daha evvel kitaplardaki metinleri açıklamak maksadı ile kullanılan minyatür sanatı yer ve yön değiştirir. Genellikle tarihi konuları tasvireden çok figürlü minyatürlerin yerini tak veya bir iki kişilik figür resimleri alır.

Silsilename(3), Kıyafet-i İnsaniye ve Şemail-i Osmaniye(4) gibi eserlerde görülen padişah portrelerinin(5) yanı sıra, Şakaik-i Numaniye(6) ve Me-sa'irü's Şuara(7) gibi bilgin ve şairlerin biyografilerini içeren eserlerde de orta sınıftan insanların portrelerine rastlanır(8).

Şemailname ve Şakaik-i Numaniyede belli özellikleri ile bir Sarı Selim'i veya bir Molla Hüsrev'i tanıyabiliyoruz, ancak XVII.yy.'dan sonra figürler tamamen hayali olmaya başlar ve tip ayrımı ortadan kalkar.

Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan H.2135, H.2153, H.2159, H.2165, H.2161, H.2168 ve B.408(9) nolu albümlerde gerek saraydan, gerekse orta sınıftan, çeşitli kadın ve erkekleri tasvir eden bir takım resimler bulunur. Bu figürler birer

tip çalışması niteliğindedir ve portre anlayışı göstermez(10) Bundan sonra her sanatçı kendine göre bir tip tesbit eder ve hep o tip üzerinde çalışır. Abdullah Buharî de kendine özgü tipler tesbit etmiş ve bu tiplerle yirmialtı adet figür çalışmıştır.

XVIII.yy.'ın figür çalışmalarında en ünlü nakkaşı Levnî de kendine özgü kadın ve erkek figürlerini muhtelif pozlarda tasvir etmiştir. Ancak bu tasvirlerin bir kısmının Safavi eserlerinin kopyası olduğu veya Safavi eserlerinin etkisinde kaldığı açıkça görülmektedir(11). Levnî iki içen genç figüründe (TKSM, H.2164, 4r) tip kendi üslubunda bir tip, kıyafeti Osmanlı kıyafeti fakat oturus Safavi iki içen genç resminin (TKSM, H.2158, 12r) aynıdır.

Buharî'nin kadın tasvirlerinde iki tip görülür; bunlardan biri de doğrudan doğruya çekik gözleri, atık kaşları ile Safavi tiplerine benzer.

Buharî'nin bir cilt kabı üzerine lake tekniğiyle yapmış olduğu manzaralar, ısıık-gölge ve perspektif denemelerine gırişmiş olduğu için Türk resminde, batı anlayışıyla yapılmış ilk peyzaj resimleridir.

Buharî'nin iek resimleri de başarılı, natüralist etdlerdir. iek etüdlerinde batı resim geleneğinin gölgelendirme hacimlendirme anlayışını benimsemiştir.

NOTLAR

- (1) Levni için bk.: N.Atasoy-F.Çağman, *Türkish Miniature Painting*, İstanbul, 1974, s.73-77; S.Ünver, *Levni*, İstanbul, 1957.
- (2) G. Renda, *Batılılaşma Döneminde Türk Resin Sanatı 1700-1850*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları C-17, Ankara, 1977.
- (3) *Silsilename* için bk.: N.Atasoy-Filiz Çağman, a.g.e., s.61,75-76, Levha 49.
- (4) Aynı eser, s.38.
- (5) Osmanlı Padişah Portreleri için bk.:N.Anafarta, *Topkapı Sarayı Padişah Portreleri*, İstanbul, 1966; N.Atasoy, "Nakkas Osman'ın Padişah Portreleri Albümü", *Türkiyemiz*, sayı:6 (Şubat 1972), s.2-14.
- (6) Şakaik-i Numaniye için bk.: F.E.Karatay, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu*, İstanbul, 1961, II. s.386; I.Stchoukine, *La Peinture turque d'après les manuscrits illustrés I. Partie de Süleyman I.à'Osman II, 1520-1622*, Paris, 1966, Levha CVIII-CIX; N.Atasoy-F.Çağman, a.g.e., s.67-68, Levha 43.
- (7) Me-sa'irü's Şuara için bk.: M.S.Taysi, "Aşık Çelebi ve Millet Kütüphanesi Ali Emîri Efendi Vakıf Kitapları arasında bulunan Minyatürlü Me-sa'irü's Şuara adlı eseri", *Sanat*, Yıl:3, Sayı:6, Haziran 1977, s.77-89.

- (8) G.Inal, Tek figürlerden oluşan Osmanlı Albüm Resimleri, Arkeoloji-Sanat Tarihi Dergisi III, (1984'den ayrı basım), İzmir, 1984, s.83.
- (9) N.Atasoy-F.Çağman, a.g.e., s.65-66; S.Ünver, "L'Album d'Ahmed", Annali dell 'Istituto Universitario Orientale di Napoli, (Roma) nuova ser. XIII, 1963, s.127-162.
- (10) G.Inal, a.g.e., s.84.
- (11) Aynı eser, s.95-96.

BÖLÜM II

ABDULLAH BUHARİ'NİN MİNYATURLARI

a. Figür Tasvirleri: Abdullah Buharî'nin figüratif resimlerinin yirmiiki tanesi İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde T.Y. 9364 no ile kayıtlı albümde, beş tanesi Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde Y.Y. 1042, Y.Y. 1043, Y.Y. 1086 nolu tek yapraklarda ve H. 2143 nolu albümde 10a, 11a yapraklarında ve bir tanesi de Edwin Binney Koleksiyonu'nda yer alır.

b. Çiçek Resimleri: Abdullah Buharî'nin çiçek resimlerinin beş tanesi Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi E.H. 1380 nolu kitap cildinin üzerinde, üç tanesi H. 2155 nolu albümün 18b, 39b, 40a yapraklarında yer alır.

c. Manzara Resimleri: Abdullah Buharî'nin manzara resimleri Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi E.H. 1380 nolu kitap cildinin ön ve arka yüzünde yer alır.

d. Erotik Resimleri: Abdullah Buharî'nin erotik konulu olarak nitelendirdiğimiz imzalı ve tarihli resimlerinden biri Edwin Binney Koleksiyonu'nda diğeri ise, A.Sakisian'ın koleksiyonundan Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ne geçmiştir. Y.Y. 1086 no ile kayıtlıdır.

BÖLÜM III

ABDULLAH BUHARİ'NİN MINYATÜRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. ÖLÇÜSÜ

Kâğıt üzerine yapılan minyatürlerin tespit edilen en kısa kenar uzunluğu $6\frac{1}{2}$ cm en uzun kenar uzunluğu 11 cm'dir En kısa yükseklik ölçüsü $4\frac{3}{8}$, en uzun yükseklik ölçüsü 18.3 cm'dir.

Deri cilt üzerine lâke tekniği ile yapılan minyatürleri yedi adettir, hepsi bir kitap cildi üzerindedir. Şemseler içinde resmedilmiştir. Kitap cildinin eni 16.5 cm boyu 27.5 cm'dir.

B. KENAR ÇİZGİSİ

Kat.no:30, 31, 32, 33 ve 34 haricinde tüm minyatürlerde dikdörtgen bir düzen takip edilmiştir. Minyatürler, albüm sayfalarına yerleştirilirken, ebrularla paspartolanmış ebru ile resim arasına da kesin sınırları koruyacak, resmin ön plana çıkmasını sağlayacak kenar çizgisi çizilmiştir. Kat.-no:19, 27 ve 28 dışında tüm minyatürlerde dikdörtgen düzen takip edilmiş, iki çizgi çizilmiş, arası altın yaldızla doldurulmuş, onun dışında da ebrunun üstünde kalacak şekilde

yine ince bir çizgi çizilmiştir.

Kat.no:19'da iki çizgi çizilmiş, arası altın yaldızla doldurulmuş, kalın bir mavi çizgiden sonra tekrar iki çizgi çizilmiş, içi altın yaldızla doldurulmuş ve onun dışında ebrunun üstünde kalacak şekilde üçüncü bir ince çizgi çizilmiştir.

Kat.no:30, 31, 32 ve 33, 34'deki minyatürler lâke tekniği ile cilt üzerinde bulunmaktadır. Cilt kapaklarındaki semse ile semseler üstünde görülen kompozisyon arasındaki ilk çizgi sarı ince bir hat halinde, sonraki ikinci hat siyah, daha sonraki ise kalın bir sarı çizgi ile sınırlandırılmıştır.

C. EBRULAR

Kat.no:30, 31, 32, 33 ve 34 dışında kalan tüm minyatürlere ebru ile pasparto geçilmiştir. Abdullah Buharî'nin minyatürlerinde genelde hakim olan renkler ebruların genelinde de hakimdir. Yani kırmızı ve yeşilin tonları kırmızı-yeşil kontrastı ile kullanılmıştır. Yeşilin, çok kırmızının az kullanılması ile kontrast armoni sağlanmıştır. Ebruların Abdullah Buharî tarafından yapıp yapılmadığını bilemiyoruz. Ancak Abdullah Buharî'nin resimleri ile uygunluğu ve onun minyatürlerindeki kırmızı-yeşil armonisinin ebrularda da hakim olmasından ebruların onun tarafından yapılmış olabileceğini düşünüyoruz.

D. KONULAR

Buharî'nin minyatürlerini genel olarak dört grupta toplayabiliriz,

- a) Figür tasvirleri
- b) Çiçek resimleri
- c) Manzara resimleri
- d) Erotik konulu resimler

a) Figür tasvirleri: Bu grup, hepsi kağıt üzerine yapılmış yirmi üç imzalı ve üçü imzasız olmak üzere yirmialtı minyatürden oluşmaktadır. Minyatürlerin hepsinde tek konu işlenmiştir. Genelde figür tasvirleri devrin giysilerinin özelliğini yansıtmaktadır. Buharî Kat.no:1'de pencerede bakan bir kadını tasvir etmiştir. Baş 3/4 profilden sola bakmaktadır. Sol eliyle içeri doğru açılmış pencerenin çerçevesini tutmakta, sağ eli ise kafesli pencere pervazını yarar gibi dışarı uzanmıştır. Pencereilerin alt ve üstünde tuğla duvar örgüsü ve bir pencere daha görmekteyiz. Tuğlalar Siyer-i Nebî'de olduğu gibi yarısı koyu, yarısı açık renk değil, tamamı tek renklidir. Daha önce pencereden bakan kadın tasviri Orta Asya-da Turfan yöresinde Chotco da Modisatfa (kadın tanrıça) tasvirinde görülür.

Kat.no:2'de Buharî günlük giysileri içinde, yün egiren bir kadın tasvir etmiştir. 3/4 profilden sola bakmaktadır. Burada giysilerdeki özenden ve ellerdeki aksesuardan Türk insanının evinde normal hayatını yaşarken dahi giyimine, kuşama değer verdiğini anlamaktayız. Bu resimde kadının ayakları Kat.no:19'da da olduğu gibi tamamı bütün olarak gösterilmiş-

tir. Resimde kadının ayaklarının dibinde yere düşmüş bir yumak ipinin bir ucu sol elinde diğer ucu sağ elinde ve sağ elinden aşağı sarkan kısmında ipi eğirmek için takılmış olan ıgı görülmektedir. Minyatürlerde ip eğiren kadın ilk olarak burada dikkatimizi çekmektedir. Bu kadın figüründe olduğu gibi elinde yumak ve çıkırık olan benzer giysili bir kadın tipi Vanmour okulu ressamlarınca da işlenmiştir.

Kat.no:3'de keman çalan, aynı zamanda da kaftanının eteğini tutan bir kadın tasvir edilmiştir. Figür 3/4 profilden sola bakmaktadır. Ancak keman kadının elinde eğretidir. Zira parmaklarının ucuyla enstrumanın sapını tutarken bu işi icra eden birinin davranışları resimde yer almaz.

Buharî'den önceki dönemlerde de bir çok müzik aleti çalan figür tasvir edilmiştir. Levnî çalışmalarında müzik aletlerini kullanmıştır. Fakat keman motifi ile ilk defa Buharî'de karşılaşıyoruz. Yani sanatçı yaşantıdaki yenilikleri aksettirmiş oluyor.

Kat.No:4'de sol eli ile kaftanın eteğini tutan bir kadın tasvir edilmiştir. 3/4 profilden sola bakmaktadır. Kat.no:3'de de aynı şekilde kaftanın eteğini tutan kadın tasviri ile benzerlik göstermektedir. Levnî'de de bu şekilde kaftanını tutan figürler görmekteyiz. Fakat konuyu ifade ediş bakımından Levnî'nin çalışmalarından farklılık gösterir. Buharî'nin figürleri daha şişman ve basen deforme edilmiştir.

Kat.no:5'de yine kaftanın eteğini tutan bir kadın tasvir edilmiştir. Kaftanını açarak kaftanın içini göstermek istemiştir.

Kat.no:6'da bu kez entarisinin eteğini tutan bir kadın

tasvir etmiştir. 3/4 profilden baş sola, vücut sağa bakmaktadır.

Kat.no:7'de Buharî bir berberi canlandırmaktadır. Kemerine takılı berber kayışı sağ elinde, usturası sol elinde yer almaktadır. Berber yüksek nalınlar üzerinde durmaktadır. Kaftanının kürkü ayaklarına kadar devam eder.

Kat.no:8'de, Kat.no:3, 4, 5 ve 6'da olduğu gibi kaftanını tutan bir kadın tasvir edilmiştir. 3/4 profilden baş sola vücut sağa bakmaktadır.

Kat.no:9'da sol elinde tütün kesesi, sağ elinde tütün kesesinin içine uzanmış tütün çubuğu bulunan bir figür tasvir edilmiştir. 3/4 profilden olup baş ve vücut sola bakmaktadır.

Kat.no:10'da Kat.no:9'da olduğu gibi sol elinde tütün kesesi, sağ elinde tütün kesesinin içine uzanmış tütün çubuğu bulunan bir genç tasvir edilmiştir. 3/4 profilden baş ve vücut sola bakmaktadır.

Kat.no:11 Sol elinde karanfil tutan bir genç tasvir edilmiştir. Çiçeği koklamak için burnuna yaklaştırmıştır. Levnî'nin Yusuf Bey'in portresinde de çiçek koklayan bir figür tasvir edilmiştir (TKSM, H.2164, Gr) (1).

Levnî'nin tasvirinde baş dik olarak resmedilmiş, Buharî'de ise biraz da başlığın etkisi ile baş sola eğik gösterilmiştir. Başlıktaki kıvrımlar da bu etkiyi kuvvetlendirmektedir.

Kat.no:12 Saz çalan bir kadın figürü tasvir edilmiştir. Tarihi çok derinlere giden ve nesilden nesile aşıkların elinde dolastırdığı Türk sazı bir Türk kadınının eline ancak bu kadar yakıştırılabilirdi. Diğer resimlerden farkı ışık kaynağının

belli olmasıdır. Zira sağdan gelen ısıka kaftanın kürklü bölümünün sağ tarafını aydınlatmaktadır.

Kat.no:13 Çiçek tutan kadın figürü de 3/4 soldan tasvir edilmıştır. Sola doğru yönelmiş ve sağ elindeki çiçeği koklarken gösterilmiştir. Aşağı yönelen sol eli ise kaftanını, iç entarisini gösterecek şekilde kaldırmıştır. Elinde çiçek tutan figürlere Uygur duvar resimlerinde de rastlamaktayız. Osmanlı sanatında özellikle de Fatih portrelerinde, Osmanlının Şemâilnamesi'nde ve XVII-XVIII.yy. figürlerinde görülmektedir(2).

Çiçek tutan kadın figürleri XVII ve XVIII.yy.'a göre özenli değildir. XVII.yy. kıyafetlerinde kumaşlar fazla desenli değildir. XVIII.yy.'da Levnî'nin kadın kıyafetlerinde kumaşlar detaylı işlenmiştir. Fakat Levnî'de kumaşların dökümleri sun'îdir. Kat.no:13'de ise kumaşlar daha gözlemci ve yumuşak ifadeyle resmedilmiştir. Sol elin tuttuğu entarideki kıvrımlar ve ayakların üstüne dökülen salvar kıvrımları daha gerçekçidir.

Kat.no:14'de çiçek koklayan bir genç tasvir edilmıştır. Kat.no:11'de de çiçek koklayan genç tasviri ile benzerlik gösterir, yalnız burada sağ elindeki çiçeği koklarken sol eli kaftanını kaldırmaktadır. Kat.no:11'den farklı olarak kaftansız kusağı desenli ve önden bağlanmış kıvrımları ustaca verilmiş, kaftanın içinde görünen entarisi aşırı desenlidir. Kaftanın etek ve kenar uçları kırmızı bordürlüdür.

Kat.no:15, Kat.no:9 ve 10'da olduğu gibi bütün çubuğu tutan bir genç tasvir edilmıştır. 3/4 sağ profilden resmedilmiştir. Sağ elindeki bütün çubuğu sol elindeki bütün kesesinin içindedir.

Kat.no:16'da çiçek koklayan bir genç tasvir edilmiştir. Figür 3/4 soldan resmedilmiştir. Sağ elindeki çiçeği burnuna götürmüş olarak gösterilmiştir. Figürün sol eli kaftanın içindeki entarinin eteğini kaldırmıştır.

Kat.no: 17 3/4 soldan ayakta duran bir genç tasvir edilmiştir.

Kat.no:18 Kat.no:17'de olduğu gibi 3/4 soldan ayakta duran bir genç tasvir edilmiştir.

Kat.no:19 3/4 soldan ayakta duran bir genç kadın tasvir edilmiştir. Sağ eli vücuduna yapışık, aşağı doğru, sol eli ise, vücudundan biraz uzakta, vücuduna paralel olarak aşağı uzanmıştır.

Kat.no:20 Biri oturan diğeri ayakta duran iki kadın figürü resmedilmiştir. Sağda oturan kadın figürü 3/4 sol profilden, solda ayakta duran kadın figürü 3/4 sağ profilden resmedilmiştir. Sağdaki figürün sağ eli bacağının üstünde ileri doğru düz olarak durmaktadır. Soldaki figür ise ellerini karnının üstünde birleştirmiştir. Bu resim diğer resimlere göre konu farklılığı gösterir.

Kat.no:21'de sol elinde bir çiçek tutan erkek figürü tasvir edilmiştir. Baş ve vücut 3/4 sağ profilden resmedilmiştir. Sağ eli ile kaftanının eteğini tutmaktadır.

Kat.no:22, Kat.no:17 ve 18'de olduğu gibi ayakta duran bir genç tasvir edilmiştir. Baş ve vücut 3/4 sol profilden resmedilmiştir.

Kat.no:23 Banyo yapan bir kadın resmedilmiştir. Baş ve vücudu 3/4 sol profilden olan figür çıplak olarak gösterilmiştir. Banyo sahnesi Türk resminde ilk olarak burada karşımıza

çıkılmaktadır. Fakat benzer çıplaklıkta tek kadın figürünü XVII.yy.'da görmekteyiz (TKSM, H.2168, 30r)(3). Ayrıca XIX.yy. ilk yarısında yaşamış Fransız ressamı Jean Auguste Dominique Ingres'in (1780-1867) "Türk Hamamı"(4) konulu yağlı boya tablosu 1862 tarihlidir.

Kat.no:24 Elinde çiçek tutan bir kadın figürü resmedilmiştir. Vücudu sağa, başı sola dönük 3/4 profilden resmedilmiştir. Sağ elinde bir karanfil tutmakta sol eliyle de entarisinin eteklerini kaldırmaktadır. Kat.no:13'de görüldüğü gibi.

Kat.no:25 Bir elinde çiçek, diğer elinde güleptan tutan hizmetçi kadın figürü resmedilmiştir. Baş ve vücut sağa dönük 3/4 profilden resmedilmiştir. Sol elindeki çiçeği sağ omuzuna doğru uzatmıştır. Sağ elindeki güleptanı ise biraz aşağı tutmaktadır.

Kat.no:26 Bir elinde seramik tabak diğer elinde güleptan tutan hamile izlenimi veren hizmet eder vaziyette kadın figürü resmedilmiştir. Baş ve vücut sağa dönük 3/4 profilden resmedilmiştir. Sol eli yukarıda seramik bir tabak tutmaktadır. Sağ eli aşağı doğru uzanmış bir güleptan tutmaktadır. Konu olarak Kat.no:25 ile benzerlik göstermektedir.

b. Çiçek resimleri: Bu grup çiçek resimleri 5 tanedir. Kat.no:27, 28, 29, 30 ve 31 cilt kapağının üzerine lake tekniği ile yapılmıştır. 3 tanesi Kat.no:27, 28 ve 29 kâğıt üzerine yapılmıştır. Toplam 8 adet çiçek resmi vardır.

Kat.no:27 Pembe açılmış bir gül resmedilmiştir. Kat kat yaprakları özenle çizilmiş, ortasındaki sarı tomurcuk gösterilmiştir. 3 tane yaprağı vardır. İkisi normal cepheden gösterilmiştir.

rilirken bir tanesi ortadan katlanmış gibidir. Sapı çok zarif bir şekilde çiçeğin yönünde eğilmiştir.

Kat.no:28 Gonca bir pembe gül resmedilmiştir. Gül yan cephesinden gösterilmiştir. 3 tane yaprağı vardır. Her biri farklı yönlerde ortadan katlanmıştır. Yine sapı başlangıç noktasından sola, sonra çiçeğin yönünde sağa kıvrılmıştır.

Kat.no:29 Pembe bir lâle resmedilmiştir. Çiçek kısmı yapraklarına ve enine göre uzun çizilmiş ve ucu şeker kâğıdı gibi kıvrılarak gösterilmiştir.

Kat.no:30 Kırmızı açılmış bir gül resmedilmiştir. İki tomurcuğu ve bol yaprağı vardır. Cilt üzerinde Şemse içerisine yerleştirilmiştir.

Kat.no:31 Bir demet açmış karanfil resmedilmiştir. Cilt üzerinde Şemse içindedir.

Kat.no:32 Yaprak ve tomurcuk kısmı gülü, açmış çiçek kısmı ise gelinciği anımsatan bir çiçek resmedilmiştir.

Kat.no:33 Açmış bir gelincik ve üç tomurcuğu resmedilmiştir.

Kat.no:34 ve Kat.no:32'de olduğu gibi yaprak ve tomurcuk kısmı gülü, açmış çiçek kısmı ise gelinciği anımsatan bir çiçek resmedilmiştir.

c. Manzara resimleri: Bu grup resimleri deri cilt üzerine resmedilmiş iki minyatürden ibarettir.

Kat.no:35'de nehir manzarası resmedilmiştir. Nehrin iki tarafında ikişer selvi ağacı nehrin üstünde bir köprü ve arka tarafta binalar resmedilmiştir. Gökyüzü bulutludur.

Kat.no:36 Kıyı kasrı resmedilmiştir. Ortada havuz, iki

yanlarda ve önünde bölümlere ayrılmış bahçeler, çiçekler ve iki tarafta beyaz binalar gösterilmiştir. Gökyüzü bulutludur.

d. Erotik konulu resimler: Bu grup resimleri kâğıt üzerine resmedilmiş iki minyatürden oluşmaktadır.

Kat.no:37 Bir sevişme sahnesi resmedilmiştir.

Kat.no:38 ve Kat.no:37'de olduğu gibi buradada bir sevişme sahnesi resmedilmiştir.

E. TIPLERİ

Abdullah Buharî'nin erkek tasvirlerinde tek tip kullandığı görülür. Yüz köşeye yakın ovaldir. Kaslar ince başlayıp kalınlaşarak bir yay çizer ve tekrar incelerek biter. Gözler iri, göz kapakları ve burun belirgin, dudaklar incedir.

Abdullah Buharî kadın tasvirlerinde iki tip kullanmıştır. Birinci tip Kat.no:19 ve 24 dışında tüm kadın tasvirlerinde yüz kareye yakın ovaldir. Kaslar ince başlayıp kalınlaşarak bir yay çizer ve tekrar incelerek biter. Gözler erkek tasvirlerinde de olduğu gibi badem şeklinde ve iri, göz kapakları ve burun belirgin, dudaklar incedir.

Boyun kalın omuzlar dar Kat.no:19 ve 25 dışında tüm kadın tasvirlerinde kalça aşırı geniştir. A. Sakisian Kat.no:2'deki "yün eğiren kadın"'ı tipi ve giysileri ile bir Yunan kadınına benzetir(5). Yine A. Sakisian Kat.no:25 ve 26'daki kadın tasvirlerini XVIII.yy. ilk yarısında İstanbul'da çalışmış Fransız ressam Vanmour'un (1671-1737) "Kart Oynayan Erme-

ni'ler"(6) adlı tablosundaki kadınların saç biçimlerine ve başlıklarına benzetir(7).

Bu tiplerin Ermeni veya Yunana ait olduğunu tespit etmek mümkün değildir. Bu minyatürlerin kıyafetleriyle diğer tüm minyatürlerin kıyafetleri arasında büyük yoktur. Tipler aynıdır. Buna mukabil Kat.no:24'de çekik gözleri ve çatık kaşları ile gösterilen figürün tipi ve buna benzeyen örnekler tamamen Orta Asya tipini göstermektedir. Ayrıca XVII.yy. İran ve Türk minyatürlerinin kadın figürlerinde görülen yüz biçimleri kaş ve gözler Abdullah Buharî'nin figürlerine benzemektedir.

F. KIYAFETLER

ERKEK KIYAFETLERİ

Entariler: Kumaş genelde düz ve desensizdir. Biçimler sade ve basittir (Kat.no:7, 14, 15, 16, 18 ve 22). Ön bele kadar açık ve düğmelidir (Kat.no:7, 14, 15, 16, 18, 21 ve 22). Beden ve kollar vücudu sarar. Kolların uzunluğu bazan eli aşar (Kat.no:17 ve 18). yakalar yuvarlaktır. Bel bir kuşakla sıkılmıştır. Kuşaklar desenlidir (Kat.no:14, 15, 16, 17, 18 ve 22). Bazı entarilerin etek uçlarının iç tarafı biyelidir (Kat.no:14, 15 ve 16).

Kaftanlar: Düz ve desensiz kumaştan yapılmış kaftanların yakası ve önü kürkle biyelenmiştir. Boy ayak bileğinin bir karış üstü ve topuklar arasında değişmektedir. Ön tamamen

açıktır. Yakalar yuvarlaktır. Kollar genelde dar ve uzun kolludur. Kolsuz olanlar da vardır (Kat.no:7 ve 10).

Kaftanlar genelde sade ve süssüzdür. Yalnız Kat.no:21'de yakadaki kürkün biçimi ve kolların modeli farklıdır. Kaftanın önü değerli taşlarla süslüdür. Bu sebepten dolayı bu kaftanın bir şehzadeye ait olabileceği düşünülebilir.

Şalvarlar: Düz, desensiz, parlak kumastandır. Genelde boyları topuklara kadardır. Bileklerin biraz üzerinde olanlar da vardır. Kat.no:9, 10 ve 11 Bu kısa olan şalvarların ağ kısmı da paçalarla aynı boydadır, pliseli bir kumastan yapılmış izlenimi verirler.

Başlıklar: Genelde kavuk ve sarıklı başlıklar mevcuttur.

Kavuklar: Bunlar siyah ve kırmızıdan yapılmış üst kısımları düz başlıklardır. Üzerlerine genelde beyaz bir kumaş kulakları kapatacak şekilde sarılmıştır (Kat.no:15, 16, 17, 18 ve 22). Kat.no:14'de sarılan kumaş yeşildir.

Kat.no:21'de başında iki tarafı mücevher iğneli pembe sorguçlu kalkavî tarzında bir merasim kavuğu vardır.

Sarıklı Başlıklar: Sarıklar desenlidir ve külâh şeklinde bir başlığın üstüne değişik şekillerde sarılmışlardır.

Ayakkabılar ve Terlikler:

Terlikler: Bu örneğe Kat.no:9'da rastlıyoruz. Ökçesiz basit ve hafiftir. Tek renkli ve sarıdır.

Nalınlar: Kat.no:7'de rastlıyoruz, oldukça yüksek topuklu ve koyu renk ahşaptandır, sadedir.

KADIN KIYAFETLERİ

Entariler: Kumaş genelde renkli ve desenlidir. Kat.no:6'da ve Kat.no:20'de ayakta duran bayanın entarisi renksiz ve desensizdir. Entarilerin yakası genelde kareye yakın oval ve dekoltedir. Bele kadar açık ve düğmelidir. Kat.no:24'de yaka yuvarlak ve ovaldır. Kat.no:2'de ise kare bir roba üstünde oval bir zigzag çizmektedir. Beden ve kollar vücudu sarar. Belde sırmalı bir kemer (Kat.no:1, 3, 4, 5, 13, 19 ve 20) veya kuşak (Kat.no:2, 6, 8, 12, 24, 25 ve 26) vardır. Kemerlerin büyük tokaları bulunmaktadır. Tokalar iki büyük daireden meydana gelmektedir. Üzerleri mücevher taşlarla süslüdür. Kuşaklar desenlidir. Kat.no:2'de kuşak desensiz, dar, ince, uzundur. Uç kısmına sırma işlenmiş ve püskül bırakılmıştır. Genelde eteklerin iç kenarları beyelidir. Kat.no:2'de entarinin iç kısmını göremiyoruz. Zaten bu kıyafetin genelinde diğerlerinden ayrı bir tarz dikkati çeker. Entarilerde kullanılan desen genelde aynıdır. Kat.no:1, 4, 5 ve 20'de Şekil 1, Kat.no:3, 12, 19 ve 25'de Şekil 2, Kat.no:2, 8 ve 13'de Şekil 3, Kat.no:26'da Şekil 4, Kat.no:24'de Şekil 5 kullanılmıştır.

Kaftanlar: Dış desenli ve renkli kumaştır. Ancak iki

tanesi Kat.no:6 ve 20'de desensiz ve tek renktir. Kaftanların içi yakası ve kol kenarları kürklüdür. Genelde kürkler koyu kahverengi veya siyahtır. Bu kürklerin cinsini tespit etmek mümkün olmamıştır. Kat.no:3'de kürk beyazdır ve siyah benekleri vardır. Bunun kakım kürkü olduğunu düşünüyoruz. Bazılarında bele kadar dışı da kürklüdür (Kat.no:1, 3, 4, 6, 8, 12, 13 ve 20) Boy ayak bileği ve topuklar arasında değişmektedir. Kollar turvakordur. Kaftanın dışındaki kumaş desenleri entarilerde olduğu gibi genelde aynıdır. Kat.no:1, 4 ve 25'de Şekil 1, Kat.no:5 ve 8'de Şekil 6, Kat.no:3, 13 ve 19'da Şekil 3 kullanılmıştır. Kat.no:2'de kaftan yerine entari üzerine bir ceket veya cepken giyilmiştir. A. Sakisian bu figürü tipi ve giysileri ile bir Yunan adalı kadınına benzetmekte ise de diğer kadın tiplerinden farklı değildir.

Şalvarlar: Renkli desenli ve parlak kumastandır. Kat.no:6'da renksiz ve desensizdir. Boyları topuklara kadardır. Şalvarlarda kullanılan desenlerde genelde aynıdır. Kat.no:5 ve 8'de Şekil 2, Kat.no:3, 12, 13 ve 19'da Şekil 1, Kat.no:4 ve 25'de Şekil 3, Kat.no:20, 24 ve 26'da Şekil 4 kullanılmıştır.

Başlıklar: Bunlar genellikle hotoz, kalpak ve farklı iki başlıktan oluşmaktadır.

Hotozlar: Genelde hotozların üstü kumaşla sarılmış ve tepesinde kumaşla sarılmayan beyaz bir kısım kalmıştır (Kat.no:2, 3, 4, 6, 12, 13 ve 20). Bazılarında ise hotozların etrafına sarılan kumaşlar tamamını kaplayacak şekilde kullanılır.

mıstır (Kat.no:5, 8, 19 ve 24). Hotozların üstüne sarılan kumaşlar genelde tül cinsi ve desenlidir. Kat.no:2'de hotozun etrafına birsey sarılmamıştır.

Kalpaklar: Siyah kürkten yapılmış silindir şeklinde ve oldukça yüksektir (Kat.no:1 ve 20).

Pabuçlar: Terlik hissi veren pabuçlar kullanılmıştır. Çarık tipinde ökçesizdir. Kat.no:2 ökçelidir. Genelde tek renk ve desensizdir. Kat.no:2, 25 ve 26'da desenlidir.

G. AKSESUARLAR

Bayanlarda saç tokası, küpe, kolye, pazument, bilezik, yüzük, broş, kemer kullanılmıştır.

Erkeklerde kemer ve kavukta mücevher igneli sorguç kullanılmıştır.

Buharî bu aksesuar ve mücevherleri resmederken metal yapıştırma tekniği kullanılmıştır.

Renkli metal kırıntıları ve kübik kesilmiş gümüş veya demir olabileceği hissini veren parçalar yapıştırarak çalışmıştır. Renkli metal parçacıklarını küçük daireler halinde kesmiş, daha sonra bu dairelere, güneş biçimi verecek şekilde, dairenin merkezine doğru yakın aralıklarla kesikler atmıştır. Bu metal kırıntılarda üç renk hakimdir. Bu renkler altın sarısı, acı yeşil ve kırmızıdır. Genellikle bu renkli metal parçacıklarını kemer tokalarının üstünü süslemekte

kullanmış, onun yanısıra bayanların saç tokalarında , gerdanlık, bilezik ve yüzüklerinde, başlarındaki hotozların broşlarında, erkeklerin ise kavuklarındaki sorguçlarında kaftanın önünde ve bellerine taktıkları kemer ve benzeri aksesuarlarda kullanmıştır. Buharî'den sonra bu teknik 1786-87 yıllarında kopye edilmiş bir Osmanlı tarihi olan İcmail-i tevarih-i âl-i Osman-i isimli eserde (Topkapı Müzesi Kütüphanesi, E.H. 1435) padişahların kaftan ve kavuklarının süslenmesinde kullanılmıştır.

H. FON

Genelde boştur. Kat.no:1 ve 23'de fon doludur. Buna rağmen Kat.no:23'de geniş boşluklar vardır. XVIII.yy. Osmanlı nakkaşlarında Levnî'nin tek figürlü minyatürlerinde de fonda genelde geniş boşluklar vardır. Fakat tamamen boş bıraktığı olmamıştır. Muhammed Siyah Kalem'in tek ve çok figürlü bazı çalışmalarında da fon yoktur(8).

I. ÜSLUB

Abdullah Buharî'nin minyatürlerinde kâğıdın yüzü olduğu gibi boyanmadan bırakılmıştır. Yani zemin boştur. Yalnız bir eserinde (Res.19) figür, resmedildiği yerden kesilmiş ve sarı bir zemin üzerine yapıştırılmıştır. Kat.no:1 ve kat.no:23'de fon vardır. Kat.no:1'de pencereden bakan kadın resminde

pencerenin detayları ve etrafını çevreleyen duvar örgüsü, kâğıdın her tarafına oranlı olarak yerleştirilmiş ve konu ile sınırlı olarak doldurulmuştur.

Kat.no:23'deki hamamda yıkanan bir kadın resminde, hamamın zeminindeki karo taşları, üzerine oturduğu kerevet, sol tarafta yer alan kurna, kurnanın üzerindeki biri sıcak, diğeri soğuk akan muslukların üzerinde de bir nis, fon olarak kullanılmıştır. Bu minyatürler dışında hiçbir minyatürde mekânı belirten bir çizgi mevcut değildir. Sahne boştur. Kat.no:20'de bile iki figür resmedilmesine rağmen resmin fonunda geniş boşluklar bırakılmıştır. Fakat resimlerde mekânı belirten bir çizgi olmamasına rağmen figürlerin yere bastığını ve kollarının hareketleri ile sanatkârın boşluğu ustaca doldurduğunu görmekteyiz.

Abdullah Buharî bunu bazan çiçek, bazan tütün çubuğu bazan da kaftanın bir elle yukarı kaldırılmasıyla sağlamıştır.

Aksesuarlarla elde edilen hareket, hem figürün dikey tekdüzelikliğini bozmakta hem de dikkati resmin her yerine eşit oranda çekmeyi temin etmektedir ki bu bakımdan çok başarılıdır. Ancak figürler deforme edilmiştir. Kalça geniş, omuzlar dar, boyun kalındır. Bu tip o devrin güzellik anlayışına uygundur. Bu deformasyon XVII ve XVIII.yy. da görülmektedir.

XVII.yy'da Rubens'in(9) figürlerinde XVIII.yy'da Loutrec'in(10) özellikle kadın figürlerinde kalçalarda deformasyon görülür. Buharî elbise kıvrımları ve vücut hacmini vurgulamak için ısıklık gölge uygulamıştır. Osmanlı sanatçısı aslında XVI.-yy'a kadar 3 boyutu bilmesine rağmen, felsefesine aykırı olduğu için kullanmamıştır. Buna mukabil yuvarlak kompozisyonlar

veya bazı esyaları belirtirken derinlik vermişlerdir.

Ancak XVII.yy'da batıdan gelen etkiler artmaya başlamış ve Levnî'de ilk çözülme, yani üçüncü boyutu kullanma görülmüştür. Zamanla bu artarak devam etmiştir. Böylece Abdullah Buharî resim tarzını minyatür tekniği ile birleştirmek imkânı bulmuştur. XVI ve XVII.yy. minyatürlerinde şekiller önce fırça ile çizilir ve ondan sonra renklendirilirdi. Minyatürlere dikkatle bakıldığı zaman konturlardaki bu çizgileri görmek mümkündür. XVII.yy. sanatkarı Levnî de konturları çizmiş, sonra içlerini boyamıştır. Halbuki Abdullah Buharî'de kontur kullanılmamış, biçimlerdeki ayırımlar renklerin açık koyu kontrastları ile verilmeye çalışılmıştır.

Konturlar elbisenin veya tenin renginin bir koyu veya bir açık tonu ile belirtilmiştir.

Figürleri ayakta, hafifçe bir yana dönük olarak 3/4 profilden tasvir etmiştir. Buharî'nin figürleri kas, göz, burun, ağız ve vücut biçimlendirmeleriyle kendine özgü bir tarzı ortaya koyar.

Kaslar genelde yay şeklinde olmakla beraber, iki resimde çatıktır. Göz kapakları çok belirgin, gözler iri ve koyu renkli, iki resimde ise çok çekiktir. Belirgin burunlar dikkati çeker. Ağızlar, orta kısmı etli, ince dudaklıdır. Rengi pembedir. Yüzlerde bazı ufak farklılıklar olsa bile adeta birbirinin kopyası gibi benzer yapılmıştır. Genelde düşünceli ve gözlerde içe dönük bir ifade görülür. Ancak bu benzerlik sadece çizgisel olmayıp aynı zamanda donuk bakışlar, işlenilen konuyu yansıtmadığı gibi, duygu yönünden icra edilen olaydan bize ipucu vermemektedir. Bu olayı batı sanatçılarının ustala-

rında da görmemiz mümkündür. Örneğin XVI.yy.'da Leonardo da Vinci'nin(11) eserlerinde o kadar gerçekçi yüz ifadeleri işlenilmişse de, yüz ifadeleri incelendiğinde geniş ve duygusal kompozisyonlarda adeta tek model kullanılmıştır. Bu konuyu vurgulamak bakımından da Vinci'nin Monalızası (Lajakont) ve Kayalıkta Meryem gibi eserlerini örnek verebiliriz. Vücutlarda üst kısım ince, alt kısım geniştir.

Figürlerin ellerinde bulunan çiçek, müzik aletleri, tütün çubukları ve giyim aksesuarları oldukça titiz bir gözlem ve gerçekçi bir anlayışla verilmiştir.

Özellikle fırça tuşları ile kürklerin tüyleri son derece realist bir yaklaşım gösterir. Erkek figürlerinin giysilerinde genelde sarı ve mavi tonlar hakim olmakla birlikte fazla bezemeye yer verilmemiştir. Kadın figürlerinin giysileriye değişik çiçek motifleriyle, muhtelif göz alıcı renklerle bezenmiştir. Kıyafetler üzerindeki motifler zerefsanla (altın serpmek tekniği ile) verilmiştir.

Buharî kullandığı canlı renkleri ile geleneksel kitap resmi anlayışına bağlıdır. Ancak gölgelemelerde renklerin açık, koyu valörlerini kullandığı için daha olgun renklerin hakim olduğu izlenimi algılanır.

Aksesuarları o güne kadar hiç kimsenin denemediği bir teknik özellik gösterir. Renkli metal kırıntıları ve kübik kesilmiş gümüş veya demir olabileceği hissini veren parçalar zengin bir teknik kullanımı ortaya koyar. Sanatçı renkli metal parçacıklarını, küçük daireler halinde kesmiş, daha sonra bu dairelere, güneş biçimi verecek şekilde dairenin merkezine doğru yakın aralıklarla, kesikler atmıştır. Bu metal kırıntı-

larda üç renk hakimdir. Bu renkler altın sarısı, acı yeşil ve kırmızıdır. Genellikle bu renkli metal parçacıklarını kemer tokalarının üstünü süslemekte kullanmıştır. Ortada bir renkli metal parçasını merkez kabul etmiş, onun dışına yine dairesel olarak geriye kalan farklı renklerdeki metal parçaları birer sıra yan yana dizmiştir. Kemer tokalarından başka, kadın resimlerinde serçe parmaklarda renkli bir tane metal parçası yüzük olarak kullanılmıştır. Kolye, küpe ve saç tokaları resmedilirken de bu renkli metal kırıntılardan yararlanılmıştır. Kemer tokaları ve kolyelerde kübik kesilmiş gri renkli metal parçaları da dikkati çeker. Bu metal parçalarının yapıştırılması aksesuarlara daha gerçekçi bir ifade kazandırmakta onlara kıymetli birer mücevher havası vermektedir. Bu uygulama bize Kolaj tekniğinin Osmanlılarda Avrupaya göre eski tarihe dayandığını göstermektedir. Bilindiği gibi batı sanatında Kolaj tekniği 1912'lerde Pablo Picasso(12), Jorh Brach(13) tarafından "Sentetik Kübizm" döneminde ilk defa karşımıza çıkmaktadır. Bu durum Türk sanatçıların Kolaj tekniğini batılı sanatçılardan önce kullanmış olduklarını ortaya koymaktadır.

Abdullah Buharî, boyama tekniği açısından minyatür gele-
neğine bağlı çalışmış, boyayı üst üste kalın kullanmış. Buna rağmen resimde şeffaf bir izlenim bırakmıştır. Resimlerde çok ince fırça kullanmıştır. Boyanın kapatma kalitesi her yerde aynıdır. Yüzeyde herhangi bir fırça izi veya su miktarının fazla kaçması ile oluşan dalgalanmalar yoktur. Çiçek resimlerinin beş tanesi tezhip gayesiyle yapılmıştır. Süsleyici özellik taşır. Buna rağmen gölgelendirme vardır. Üç tanesi ise tamamen resimsel amaçla yapılmıştır. Gölgelendirme, hacimlen-

NOTLAR

- (1) G.Inal, "Tek figürlerden oluşan Osmanlı albüm resimleri", *Arkeoloji-Sanat Tarihi Dergisi* III (1984)'den ayrı basım, İzmir, 1984, Levha XLIV, r.20.
- (2) Aynı eser, s.85.
- (3) Aynı eser, s.87.
- (4) Dünya Resim Müzeleri Louure Müzesi II, sayı:4, Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş.-Baskan Yayınları A.Ş., 1975, s.53, r.3.; Francis Claudon, Çev.Ö.Ince-f.Usmanbas, *Romantizm Sanat Ansiklopedisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988, s.90-91.
- (5) A.Sakisian, "La Peinture a Constantinople et Abdullah Boukhari, Miniaturiste Turc Du XVIIIc. Siecle" *Revue de l'Art Ancien et Moderne*, LIV, November-1928, s.198.
- (6) R.Van Luttervalt, De "Turkse" Schilderijen Van VB. Vanmour en Siin School, (Hollanda Arkeoloji Enstitüsü Yayını), İstanbul, 1958, Levha.19.
- (7) A.Sakisian, a.g.e., s.198.
- (8) B.Karamağralı, Muhammed Siyah Kalem'e Atfedilen Minyatürler, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, I.Baskı, Ankara, Aralık-1984, s.26, 33, 37, 53.
- (9) E.H.Gombrich, Çev.B.Cömert, Sanatın Öyküsü, Remzi Kitabevi, III.Baskı, 1986, s.310-319.
- (10) M.Serullaz, Çev.D.Erbil, Empresyonizm Sanat Ansiklopedisi, Remzi Kitabevi, I.Baskı, İstanbul, 1983, s.196-206.

dirme anlayışı vardır.

Buharî'nin asıl önem taşıyan ve üslûbunu batı resim geleneğine yaklaştıran eserleri, bir cilt kapağına lâke tekniği ile yapmış olduğu, semseler içinde yer alan manzara kompozisyonlarıdır (Topkapı Müzesi Kütüphanesi, E.H. 1380). Bir manzarada bir kıyı kasrı tasvir edilmiştir. Canlı renklerin kullanıldığı ve gölgeli boyama tekniğinin uygulandığı bu resimde sanatçının minyatür geleneklerine bağlılığı ile beraber batı üslûbuna yaklaştığını gösterir. Buharî, bahçedeki pavyonları, havuz ve tarhları geniş bir mekân içine yerleştirebilmiş ve arkada yelkenlerin yüzdüğü deniz görüntüsüyle kompozisyona boyut kazandırmıştır. Diğer manzara bir kır manzarasıdır. Ortada akan ırmağın iki yanına ufak ev kümeleri, tepeler ve ağaçlar yerleştirilmiştir. Iрмаğın üzerindeki köprü oldukça başarılı bir çizimdir. Arkada tepele arasına yerleştirilmiş ufak köy görüntüsü de kompozisyona derinlik verir. Her iki manzara kompozisyonunda Buharî üçüncü boyutu vermeğe çalışırken açık-koyu dengesine dikkat etmiştir. Ayrıca manzara- lar belli bir ısığın altında resimlenmiştir. Uzaklastıkça konturların erimesi, ağaç ve evlerin küçülmesi derinliği sağlayan etmenlerdir.

1. KOMPOZİSYON

Figüratif minyatürlerin 17 tanesi yön kontrastı olarak sol tarafa bakmaktadır. Özellikle bu konu ilgimizi çekmektedir. Zira içgüdüsel olarak çizginin ressam elinden başlama ve

yön olarak hareket etme özelliği insanın iç yapısıyla yakından ilgilidir. Bunu, eski yazıyı çizgisel olarak düşündüğümüzde sağdan sola doğru yazılması özelliğine bağlamaktayız. Burada ressam yüzleri çizerken o dönemde yazı yazmaya alıştığı şekil gibi sağdan sola hareketi uygulayarak bakış açıları (Profilleri) sola yönelik çizmiştir.

Plastik sanatların dili kabul edilen kompozisyon anlayışı ve bu kompozisyonlarda kullanılan renklerin oluşumu haliyle armoniler ve kontrastlar olarak iki ana çizgide toplanmaktadır. Kontrastların bütününden bir armoni doğmaktadır. Burada da renk, yön, küçük-büyük, kalite, açık-koyu kontrastları uyumu sağlamak içindir.

Kat.no:2, Kat.no:3, Kat.no:6, Kat.no:8'de yön kontrastını gösterebiliriz. Baş sola bakarken vücut sağa dönüktür. Kat.no:24'de ise baş sağa, vücut sola bakmaktadır. Buharî, Kat.no:20 ve Kat.no:23 hariç bütün figürleri ayakta ve dikey bir kompozisyon içerisinde vermiştir. Bu dikeyliği biraz olsun bozmak ve boşluklarda gözü rahatsız etmeyecek dengeyi sağlamak için figürlerin ellerine hareket kazandırmıştır. Bunu saz, çiçek, tütün çubuğu, bir elin kaftanı tutması ile sağlamaya çalışmıştır. Dikkati resmin her yerine eşit oranda çekmeyi başarmıştır. Renklerde de kontrast armoniyi tercih etmiştir. Yeşilin birçok çeşidiyle beraber çarpıcı kırmızılarının çeşitleri bir arada kullanılmıştır. Ancak miktar kontrastı olarak bilindiği gibi kırmızılarının sıcak renk olarak titresimleri daha çoktur. Kırmızılar herhangi bir renk yanına geldiğinde diğer renkleri ikinci plana iter.

Buharî, kırmızıyı miktar olarak diğer renklere nazaran

ya çok az kullanmıştır veya kalite kontrastını uygulayarak sıcak kırmızıyı soğutmuş, soğuk maviyi daha çarpıcı ve kobalt mavisine yakın bir hale getirmiştir.

Kompozisyon olarak diğer resimlerden ayrılan üç resim vardır. Bunlar, Kat.no:1, Kat.no:20 ve Kat.no:23 numaralı resimlerdir. Kat.no:1'de pencereden bakan kadın resminde konu ve üslûp kısımlarında açıkladığımız gibi Buharî, duvarın yuvarlak olduğunu belli etmek üzere karoları biçimlendirmiş düz yüzeyde büyük-küçük kontrasttan hareket ederek derinliği sağlamak için optik bir düzen getirmiştir. Ayrıca pencereden bakma motifi ile resme derinlik kazandırmıştır. Tıpkı modern sanatta buna benzer biçimlendirmeyi icra eden optik sanatın büyük ustalarından Victor-Vaserellid(14) de görüldüğü gibi.

Üst kısımdaki pencere tamamıyla spontan bir şekilde hiçbir detaya yer vermeksizin çalışılmıştır. Pencerenin iki kanadı biçimlendirme bakımından ufuk çizgisinin altında kalmaktadır. Bu pencerelerin birleştiği çizgi noktaları tamamıyla perspektiften yoksundur. Kanatlarda renk olarak iki tonda yeşil kullanılmıştır. Birbiriyle çok ahenkli kullanılan bu açık ve koyu yeşiller düzenini dikdörtgen şeklindeki kırmızı renk kotrastı olarak bozmaktadır. Resmin genelinde sarı ve yeşil renkler hakim olmasına rağmen kadın figürünün üzerinde kullanılan siyaha yakın mavi tonlar ve mavi-morlar özellikle demir parmaklıklar üzerindeki kırmızılarla kontrast oluşturmaktadır.

Sarı ve yeşillerin çokça kullanıldığını ona nazaran kırmızılarının az miktarda kullanıldığını görmekteyiz. Zira bu fazla bir kırmızı kullanılsaydı resimde sadece kırmızı renkler

öne çıkar yeşiller ise ikinci plana düşerdi. Bu uygulama bize geometrik soyutlamanın en önemli temsilcilerinden Piet Mondrian'ın çalışmalarını hatırlatmaktadır. Buharî'nin bu çalışması ile Piet Mondrea'nın(15) son dönem çalışmalarını karşılastırırsak, geometrik yüzeylerin parçalanmasında büyük-küçük kontrastının kullanılışı ile arada kalan yüzeylerdeki sıcak-soğuk renk dağılımının sanatçı tarafından daha önce düşünülerek yapıldığını görmekteyiz. Pencerenin iç kısmını gösteren iki görünüm vardır. Birinci görünümü figürün arkasındaki düz renkli zemin oluşturmaktadır. İkinci görünümü ise, figürün arka tarafında kalan motif oluşturmaktadır ve bu motif renk itibarı ile üst kısma göre flu bir şekildedir. Alt kısımda ise kırmızı bir çerçeve içinde işlenen kafes motifi gösterilmektedir.

Kat.no:23'de sağda ve solda bulunan dikey biçimler figürün altında bulunan yatay ahsap parçasıyla dengelenmiştir.

Bu yatay çizgiye paralel kare biçimindeki mermer görüntüleri de kompozisyonun devamlılığını sağlamaktadır. Kumaşın üzerindeki desenlerin çizgi akışı, kurnanın içindeki suyla kompozisyonun dikey kısmını anlatmakta ve gözü resmin tümünün üzerinde dolastırmaktadır. Açık-koyu kotrastları yüzeyin hareketliliği bakımından resme bir ritm kazandırmıştır. Açık renk fon üzerinde solda, nişte kullandığı koyuluk, bir leke olarak o alanda büyük görünüyor. Sağda daha küçük kullanmak zorunda kaldığında bu koyu lekeler gözlerde, kaslarda, saçta ve özellikle kolda (bilezikte) serpistirilerek denge esitliği sağlanmıştır.

Aynı olay kumaşın üzerindeki beneklerin küçük-büyük-

günde, mermere hak edilmiş bitkisel motifler de görülür.

Kat.no:20'de iki figürlü bir kompozisyon görülür. Biri oturan diğeri ayakta iki figür resmedilmesine rağmen başları aynı hizada gösterilmiştir. Bu iki figür birbirinin görüntüsünü kapatmayacak şekilde verilmiştir. Çünkü amaç kıyafetleri göstermektir.

- (11) E.H.Gombrich, a.g.e., s.220-228.
- (12) Norbert Lynton, Çev.C.Çapan-S.Özis, **Modern Sanatın Öyküsü**, I.Baskı, İstanbul, 1982, s.186-189; Lionel Richard, Çev.B.Mandra-S.Gürsoy-İ.Usmanbas, **Ekspresyonizm Sanat Ansiklopedisi**, I.Baskı, İstanbul, 1984, s.95-97.
- (13) Aynı eser, s.42-43.
- (14) Norbert Lynton, a.g.e., r.265.
- (15) Aynı eser, s.215,218.

BÖLÜM IV

Katalog No: 1

Resim No: 1

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 11b

Boyutları: 11x15.8 cm.

Tarihi: H.1158/M.1745

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük dörtte üç profilden pencereden bakan bir kadın resmedilmiştir. Figürün üstünde beline kadar kuzgunî siyah kürklü, üzeri zerefsanla turuncu çiçekli mavi-mor, dekolte yakalı, önden düğmeli bir entari, onun içinde ise bir aşırı kırmızı, krem çizgili iç entarisi bulunmaktadır. Belinde, kırmızı üzerine sırmalı bir kemer vardır. Kemerin tokası iki iri yuvarlak sekilden oluşmaktadır. Tokanın üzeri, renkli taşlarla süslüdür. Başında kürkten bir başlık vardır. Bu kalpağı andıran başlık elbisenin kürkü ile aynı cinsten görünmektedir. Sol eliyle içeri doğru açılmış pencere camının çerçevesini tutmakta, sağ eli ise, kafesli pencere pervazını yarar gibi dışarı uzanmaktadır. Boynunda gerdanlığı, kulağında küpesi saçında tokası, sol kolunda bileziği, sol elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. Tırnakları kınalıdır.

Pencerenin alt ve üstünde tuğla duvar örgüsü ve bir pencere daha görmekteyiz. Tuğlalar orta kısımda yuvarlak bir duvarmış gibi genişçe verilmiş, sağa ve sola doğru küçük resmedilmiştir.

Eserle ilgili yayınlar:

I. Stchoukine, La Peinture Turque d'apre's Les Manus-
crits illustrès II me partie De Murâd IV A Mustafî III 1623-
1773, Paris, 1971, Levha LXXXIX.

G.Renda, Batılılâşma döneminde Türk Resim Sanatı 1700-
1850, Hacettepe Ün.versitesi Yayınları C-17, Ankara, 1977, s.

Katalog No: 2

Resim No: 2

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 11a

Boyutları: 10.8x16.4 cm.

Tarihi: H.1158/M.1745

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu sola, başı sağa dönük dörtte üç profilden yün içiren bir kadın resmedilmiştir. Figürün üstünde, zerefsanla çiçekli mavi-mor ve kırmızı renklerin hakim olduğu bir entari, onun üstünde basen hizasında turuncu bir ceket bulunmaktadır. Belinde uçları sırma işli ve püskülü bulunan kırmızı bir kemer vardır. Başında beyaz, sade bir hotoz bulunmaktadır. Sol elinden bir iğ sarmakta, sağ eli ise bu iğnin ipinin bir kısmını tutmaktadır. Sağ ve sol ellerinin serçe parmaklarında birer yüzük bulunmaktadır. Ayaklarında topuklu terlikler vardır. Terlikler sarı renk ve üzeri desenlidir.

Eserle ilgili yayınlar:

I. Stchoukine, La Peinture Turque d'après Les Manuscrits illustrés II me partie De Murâd IV A Mustafâ III 1623-1773, Paris, 1971, Levha XC.

G.Renda, Batılılaşma döneminde Türk Resim Sanatı 1700-1850, Hacettepe Üniversitesi Yayınları C-17, Ankara, 1977, r.9.

Katalog No: 3

Resim No: 3

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 10a

Boyutları: 10.6x16.2 cm.

Tarihi: H.1157/M.1744

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu sola başı sağa dönük dörtte üç profilden elinde kemer tutan bir kadın resmedilmiştir. Figürün üstünde beline kadar beyaz kakım kürkü izlenimi veren içi de siyah noktalı beyaz kürklü, dışı zerefsanla çiçek desenli nefti yeşil dekolte yakalı önden düğmeli bir entari vardır. Onun içinde ise bir aşırı kırmızı, pembe çizgili iç entarisi bulunmaktadır. Belinde sırmalı bir kemer vardır. Kemerin tokası iki iri yuvarlak sekilden oluşmaktadır. Tokanın üzeri renkli taşlarla süslüdür. Başında üzerinde turkuvaz renkli tül sarılmış, turuncu ponponlu bir hotoz vardır. Sol eliyle kemani sapından tutmakta sağ eli ile de kaftanının eteğini kaldırmaktadır. Boynunda gerdanlığı, hotoza takılı brosu, her iki elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. Tırnakları kınalıdır. Ayaklarında sarı papuçları vardır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 4

Resim No: 4

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 9b

Boyutları: 10.7x16.1 cm.

Tarihi: H.1157/M.1744

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük dörtte üç profilden ayakta duran bir kadın resmedilmiştir. Figürün üstünde beline kadar kuzgunî siyah kürklü üzeri zerefsanla turuncu çiçekli mavi-mor bir kaftan, onun içinde yine zerefsanla turuncu çiçekli mavi-mor dekolte yakalı önden düğmeli mide hizasında bir kaç düğmesi iliklenmemiş bir entari vardır. Onun içinde ise bir aşırı kırmızı, mavi çizgili iç entarisi, onun altında da zerefsanla çiçek desenli bordo bir şalvar bulunmaktadır. Belinde sırmalı bir kemer vardır. Kemerin tokası iki iri yuvarlak sekilden oluşmaktadır. Tokaların üzeri renkli taşlarla süslüdür. Başında üzeri mavi-mor renkli tül sarılmış, mavi ponponlu bir hotoz vardır. Sol eliyle kaftanını yukarı kaldırmaktadır. Sağ eli ise boşlukta ileri doğru uzanmıştır. Boynunda gerdanlığı, her iki elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. Tırnakları kınalıdır. Ayagında sarı papuçları vardır.

Eserle ilgili yayınlar:

F.Edhem, et I.Sthouckine, Les Manuscrits Orientaux illustres de la Bibliotheque de L'universite' de Stamboul, Paris, 1933, r.20.

Katalog No: 5

Resim No: 5

Yeri: Istanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 9a

Boyutları: 10.8x16.3 cm.

Tarihi: H.1158/M.1745

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük dörtte üç profilden ayakta duran bir kadın resmedilmiştir. Figürün üstünde, yakası, kolları ve önü siyah kürkle biyeli üzeri zerefsanla turuncu çiçekli mavi bir kaftan içinde zerefsanla turuncu çiçekli kızıl kahve renkli dekolte yakalı önden düğmeli bir entari, onun içinde ise bir aşırı turuncu, gri çizgili iç entarisi, onun altında zerefsanla çiçek desenli gül kırmızısı bir şalvar bulunmaktadır. Belinde sırmalı bir kemer vardır. Kemerin tokası iki iri yuvarlak sekilden oluşmaktadır. Tokanın üzeri gri metal parçalarla süslüdür. Başında üzeri sarı tül sarılmış kırmızı küçük ponponlu bir hotoz vardır. Sol eliyle kaftanını yukarı kaldırmaktadır. Sağ eli ise boşlukta ileri doğru uzanmıştır. Boynunda gerdanlığı, hotoza takılı broşu, sağ ve sol elinin her ikisinin de serçe parmağında yüzüğü vardır. Tırnakları kınalıdır. Ayağında sarı papuçları vardır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 6

Resim No: 6

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 11b

Boyutları: 11x15.8 cm.

Tarihi: H.1158/M.1745

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu başı sağa dönük, dörtte üç profilden, ayakta bir kadın resmedilmiştir. Figürün üstünde beline kadar kuzgunî siyah kürklü, beyaz kaftan, onun içinde beyaz, dekolte yakalı, önden düğmeli bir entari, onun içinde ise, yine beyaz bir salvar bulunmaktadır. Belinde beyaz, desenli bir kuşak bağlıdır. Başında gri desenli bir tül sarılı, sarı ponponlu bir hotoz vardır. Sol eli boşlukta ileri doğru uzanmıştır, sağ eli ile entarisinin eteğini tutmaktadır. Entarisi yandan yırtmaçlı ve üçetek biçimindedir. Boynunda gerdanlığı, kulağında küpesi, hotozunda brosu, her iki kolunda bileziği, her iki elinin serçe parmağında da yüzüğü vardır. Tırnakları kınalıdır. Ayaklarında beyaz terlikleri vardır.

Eserle ilgili yayınlar:

I. Stchoukine, La Peinture Turque d'apre's Les Manuscrits illustrés II me partie De Murâd IV A Mustafî III 1623-1773, Paris, 1971, Levha XCI.

Katalog No: 7

Resim No: 7

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 8a

Boyutları: 10.6x16.1 cm.

Tarihi: Tarihsiz.

İmza: İmzasız.

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük, dörtte üç profilden, bir berber resmedilmiştir. Figürün üstünde, yakası ve önü kürkle biyeli, pembe bir kaftan, onun içinde yeşil, desensiz önden düğmeli bir entari, kaftanla entarinin arasında ise, belden tutturulmuş, zerefsanla çiçek desenli, mavi bir önlük bulunmaktadır. Önlüğün bel ve etek kısmında kırmızı kalın bir bordür vardır. Entarinin altından, kırmızı desensiz bir şalvar görünmektedir. Başında yeşil kumastan bir sarık bulunmaktadır. Tepesi beyaz, ponponu yeşildir. Sol eliyle bir ustura, sağ eliyle ise, belinden çıkan bir berber kayısını tutmaktadır. Her iki elinin serçe parmaklarında yüzük vardır. Ayaklarında sarı çarık ve yüksek topuklu nalınlar vardır.

Eserle ilgili yayınlar:

B.Alkım, "Abdullah Buharî", Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s.32.

Katalog No: 8

Resim No: 8

Yeri: Istanbul Universitesi Küt. T.Y. 9364 7b

Boyutları: 10.7x16.5 cm.

Tarihi: H. 1155/M. 1743

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu sola, başı sağa dönük, dörtte üç profilden, ayakta bir kadın resmedilmiştir. Figürün üstünde beline kadar ve içi kahverengi kürklü, dışı zerefsanla turuncu çiçek desenli mavi bir kaftan bulunmaktadır. Onun içinde zerefsanla kırmızı-turuncu çiçekli, dekolte yakalı önden düğmeli bir entari vardır. Onun içinde ise bir aşırı kırmızı-mavi çizgili iç entarisi bulunmaktadır. Altıda zerefsanla kırmızı çiçekli, koyu turuncu bir şalvar vardır. Belinde siyah, sarı çizgili bir kuşak bağlıdır. Başında desenli pembe tül sarılı, türkuaz pomponlu ve üzerinden mavi seritler sarılmış bir hotoz bulunmaktadır. Sol eli boşlukta ileri doğru uzanmış, sağ eliyle kaftanının eteğini kaldırmaktadır. Boynunda gerdanlığı, kulağında küpesi, hotozunda broşu, her iki elinin serçe parmağında da yüzüğü bulunmaktadır. Tırnakları kınalıdır. Ayaklarında sarı pabuçları vardır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 9

Resim No: 9

Yeri: Istanbul Universitesi Küt. T.Y. 9364 7a

Boyutları: 10.6x16 cm.

Tarihi: H.1154/M.1741

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük dörtte üç profilden, elinde tütün çubuğu tutan bir erkek resmedilmiştir. Figürün üstünde, yakası, önü ve kolları kahverengi kürkle biyeli koyu pembe bir kaftan, onun içinde bele kadar uzun kollu, önden düğmeli turuncu bir ceket, onun içinde ise, önden düğmeli mavi bir gömlek, altında ise ağı ayak bilekleri hizasında pliseli, koyu mavi, desensiz bir salvar vardır. Belinde, sarı desensiz bir kuşak sarılıdır. Başında, bordo bir başlık üzerine ince seritler halinde sarılmış beyaz kumaştan bir sarık bulunmaktadır. Sol eli ile üzeri zerefsanla çiçek desenli kırmızı bir tütün kesesi tutmakta, sağ eli ise keseden çıkan tütün çubuğunu kavramaktadır. Her iki elinin serçe parmağında yüzük bulunmaktadır. Ayaklarında sarı terlikler vardır.

Eserle ilgili yayınlar:

B.Alkım, "Abdullah Buharî", Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s.32.

Katalog No: 10

Resim No: 10

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 6b

Boyutları: 10.6x16.6 cm.

Tarihi: H.1158/M.1745

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük, dörtte üç profilden elinde bütün çubuğu tutan bir erkek resmedilmiştir. Figürün üstünde yakası ve önü kahverengi kürkle biyeli açık mavi bir kaftan onun içinde, bele kadar uzun kollu, önden düğmeli yeşil bir ceket, onun içinde ise önden düğmeli kırmızı bir gömlek, altında ise ağı ayak bilekleri hizasında, piliseli, koyu mavi, desensiz bir şalvar vardır. Belinde sarı, desensiz bir kumaş sarıdır. Başında beyaz bir başlık üzerine, sarı, kırmızı kumaştan bir sarık bulunmaktadır. Sol eli ile üzeri zerefsanla çiçek desenli kırmızı bir bütün çubuğunu kavramaktadır. Sağ elinin serçe parmağında bir yüzük görünmektedir. Ayaklarında kırmızı çarıklar vardır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No:11

Resim No: 11

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 6a

Boyutları: 10.9x16.7 cm.

Tarihi: H.1158/M.1745

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük, dörtte üç profilden, elinde çiçek tutan bir erkek resmedilmistir. Figürün üstünde, yakası ve önukahverengi kürkle biyeli açık yeşil bir kaftan onun içinden görünen önu açık uzun bir giysi, onun içinde ise, bele kadar önden düğmeli mavi bir gömlek, altında da, ağı ayak bilekleri hizasında, piliseli koyu mavi, desensiz bir salvar vardır. Belinde sarı, desensiz bir kuşak sarılıdır. Başında beyaz bir başlık ince seritler halinde sarılmış, yeşil kumastan bir sarık bulunmaktadır. Sol eli boşlukta, sağ eli ile, pembe bir karanfili burnuna doğru tutmaktadır. Sağ elinin serçe parmağında yüzük bulunmaktadır. Ayaklarında kırmızı çarıklar vardır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 12

Resim No: 12

Yeri: Istanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 5b

Boyutları: 10.4x16.5 cm.

Tarihi: H.1158/M.1745

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sola dönük, dörtte üç profilden, saz çalan bir kadın resmedilmiştir. Figürün üstünde, beline kadar koyu kahverengi kürklü, üzeri zerefsanla desenli açık mavi kaftan, onun içinde yine zerefsanla turuncu çiçekli, dekolte yakalı, önden düğmeli bir entari, onun içinde ise bir aşırı turuncu ve kırmızı çizgili iç entarisi bulunmaktadır. Altında ise, zerefsanla turuncu çiçekli mavi bir şalvar bulunmaktadır. Belinde desenli mavi bir kuşak bağlıdır. Başında üzeri yeşil, desenli, tülle sarılmış, küçük siyah pomponlu bir hotoz vardır. Sol eliyle sazın sapını tutmakta, sağ eliyle ise sazı çalmaktadır. Boynunda gerdanlığı, kulağında küpesi her iki elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. Tırnakları kınalıdır. Ayaklarında sarı pabuçları vardır.

Eserle ilgili yayınlar:

B.Alkım, "Abdullah Buharî", Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s.30.

Katalog No: 13

Resim No: 13

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 5a

Boyutları: 10.8x16.2 cm.

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük dörtte üç profilden elinde çiçek tutan bir kadın resmedilmiştir. Figürün üstünde, beline kadar koyu kahve kürklü, zerefsanla turuncu çiçekli bir kaftan, onun içinde zerefsanla kırmızı çiçekli dekolte yakalı önden düğmeli, kahveye yakın bir entari, onun içinde ise birasıırı pembe, mavi çizgili içentarisisi bulunmaktadır. Onun altından zerefsanla çiçek desenli turuncu bir salvar görünmektedir. Belinde sırmalı bir kemer vardır. Kemerin tokası iki iri yuvarlak şekilden oluşmaktadır. Tokanın üzeri renkli taşlarla süslüdür. Başında üzeri desenli turuncu bir tülle sarılı kahverengi ponponlu bir hotoz vardır. Sol eliyle entarisinin eteğini kaldırmakta, sağ eliyle ise pembe bir karanfili burnuna doğru tutmaktadır. Boynunda gerdanlığı, hotozunda broşu, her iki elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. Tırnakları kınalıdır. Ayagında sarı pabuç vardır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 14

Resim No: 14

Yeri: Istanbul Universitesi Küt. T.Y. 9364 4b

Boyutları: 10.3x16.4 cm.

Tarihi: Tarihsiz.

İmza: İmzasız.

Tanımı:

Vücudu va başı sağa dönük, dörtte üç profilden elinde çiçek tutan bir erkek resmedilmiştir. Figürün üstünde desensiz yuvarlak yakalı, önden düğmeli açık yeşil sade bir entari, onun içinde biraşırı pembe, kırmızı çizgili bir içentaris, onun altında ise düz turuncu salvarı vardır. Belinde desenli pembe bir kuşak bağlıdır. Başında kırmızı bir kavuk vardır, üzerine kulaklarını kapatacak şekilde yeşil kumaş sarılmıştır. Sol eliyle entarisinin eteğini kaldırmakta sağ eliyle ise pembe bir karanfili burnuna doğru tutmaktadır. Her iki elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. Ayaklarında sarı pabuç vardır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 15

Resim No: 15

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 4a

Boyutları: 10.3x16.8 cm.

Tarihi: H.1149/M.1736

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sola dönük dörtte üç profilden elinde tütün çubuğu bulunan bir erkek resmedilmiştir. Figürün üstünde desensiz açık yeşil yuvarlak yakalı önden düğmeli sade bir entari, onun içinde biraşırı sarı, turuncu çizgili bir içentari, onun altında ise düz turuncu şalvarı vardır. Belinde desenli pembe bir kusak bağlıdır. Başında siyah bir kavuk vardır, üzerine kulaklarını kapatacak şekilde beyaz kumaş sarılmıştır. Sol eli görünmemekte, sağ eli ise bir ucu tütün kesesinin içinde bulunan tütün çubugunu kavramaktadır. Sağ elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. Ayakta sarı pabuç vardır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 16

Resim No: 16

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 3b

Boyutları: 10.9x16.1 cm.

Tarihi: H.1158/M.1745

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük, dörtte üç profilden, elinde çiçek tutan bir erkek resmedilmiştir. Figürün üstünde, yakası ve önü kahverengi kürkle biyeli, koyu kırmızı bir kaftan, onun içinde açık mavi yuvarlak yakalı, önden düğmeli bir entari, onun içinde ise, bir aşırı turuncu beyaz çizgili içentarisini bulunmaktadır. Onun altında desensiz turuncu bir şalvar görünmektedir. Belinde desenli beyaz bir kuşak bağlıdır. Başında siyah kavuk vardır. Üzerine, kulaklarını kapatacak şekilde beyaz kumaş sarılmıştır. Sol eliyle entarisinin etegini kaldırmakta, sağ eliyle ise, pembe bir karanfili burnuna doğru tutmaktadır. Her iki elinin serçe parmağında birer yüzüğü vardır. Ayaklarında sarı pabuç bulunmaktadır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 17

Resim No: 17

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 3a

Boyutları: 10.6x16.5 cm.

Tarihi: H.1158/M.1745

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük, dörtte üç profilden, ayakta duran bir erkek resmedilmiştir. Figürün üstünde yakası ve önü kahverengi kürkle biyeli, açık yeşil bir kaftan, onun içinde koyu pembe benekli, kruvaze yakalı pembe bir entari, onun içinde ise bir aşırı turuncu ve açık mavi çizgili içentarisı bulunmaktadır. Altında, desensiz turuncu bir salvar görülmektedir. Belinde, siyah beyaz çizgili bir kuşak bağlıdır. Başında koyu kırmızı bir kavuk vardır. Üzerine kulaklarını kapatacak şekilde beyaz kumas sarılmıştır. Sol eli boşlukta, aşağı doğru uzanmış, sağ eli ise vücuduna paralel sarkıtılmıştır. Ayaklarında sarı pabuç bulunmaktadır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 18

Resim No: 18

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 2b

Boyutları: 10.3x16 cm.

Tarihi: H.1154/M.1741

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük, dörtte üç profilden ayakta duran bir erkek resmedilmiştir. Figürün üstünde yakası ve önü kahverengi kürkle biyeli, açık yeşil bir kaftan, onun içinde ise yeşil-beyaz çizgili iç entarisi bulunmaktadır. Altında desensiz, turuncu bir salvar görünmektedir. Belinde desenli bir kuşak bağlıdır. Başında siyah bir kavuk vardır. Üzerinde kulaklarını kapatacak şekilde beyaz kumaş sarılmıştır. Sol eli boşlukta, aşağı doğru uzanmış, sağ eli ise vücuduna paralel sarkıtılmıştır. Ayaklarında sarı pabuç vardır.

Eserle ilgili Yayınlar: ---

Katalog No: 19

Resim No: 19

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364

Boyutları:

Tarihi: Tarihsiz.

İmza: İmzasız.

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük dörtte üç profilden ayakta duran bir kadın resmedilmiştir. Figürün üstünde yakası, kolları ve önü siyah kürkle biyeli kırmızı bir kaftan bulunmaktadır. Kaftan zerefsanla çiçek desenlidir. Onun içinde yine zerefsanla çiçek desenli nefti yeşil bir entari, onun içinde ise bir aşırı mavi, kırmızı çizgili bir içentaris, onun altında üzeri çiçek desenli mavi bir salvar vardır. Belinde sırmalı bir kemer vardır. Kemerin tokası iki iri yuvarlak seklindedir. Başında pembe kumaş kaplı mavi ponponlu bir hotoz vardır. Sol eli boşlukta yere doğrudur. Sağ eli ise kaftanına yapışık durmaktadır. Sol elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. Ayakta sarı pabuç bulunmaktadır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 20

Resim No: 20

Yeri: Istanbul Universitesi Küt. T.Y. 9364 12a

Boyutları: 10.9x16.5 cm.

Tarihi: H.1158/M.1745

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük, dörtte üç profilden koltukta oturan bir kadın, vücudu ve başı sola dönük, dörtte üç profilden ayakta bir kadınla yanyana resmedilmiştir. Oturan figürün üstünde, beline kadar koyu kahverengi kürklü, kırmızı bir kaftan, onun içinde zerefsanla çiçek desenli dekolte yakalı, önden düğmeli, mavi-mor bir entari, onun içinde ise bir aşırı turuncu ve mavi-mor çizgili içentarisı bulunmaktadır. Altında ise, zerefsanla çiçek, desenli, turuncu bir şalvar görünmektedir. Belinde sırmalı bir kemer bulunmaktadır. Kemerin tokası, iki iri yuvarlak sekilden oluşmaktadır. Tokanın üzeri renkli taşlarla süslüdür. Başında, kürkten bir başlık vardır. Bu kalpağı andıran başlık, kaftanın kürküyle aynı cinsten görünmektedir. Sol elini koltuğun kenarına dayamış, sağ elini ise, sağ dizinin üzerine koymuştur. Boynunda gerdanlığı, saçında tokası, kulağında küpesi, her iki elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. Tırnakları kınalıdır. Ayagında sarı pabuçları vardır. Ayakta duran figürün üstünde ise, üzeri zerefsanla desenli, gül kurusu bir kaftan, onun içinde desensiz, dekolte yakalı, önden düğmeli açık yeşil bir entari, onun içinde de bir aşırı mavi-mor ve sarı çizgili içentarisı bulunmaktadır. Altından, zerefsanla çiçek desenli turuncu bir şalvar görün-

mektedir. Belinde sırmalı bir kemer vardır. Kemerin tokası iki iri yuvarlak sekilden oluşmaktadır. Tokanın üzeri renkli taşlarla süslüdür. Başında, üzeri desenli, mavi bir tülle sarılı, mavi ponponlu bir hotoz vardır. Ellerini karnının üzerinde birleştirmiştir. Boynunda gerdanlığı, sağ elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. Tırnakları kınalıdır. Ayagında sarı pabuç bulunmaktadır.

Eserle ilgili yayınlar:

I. Stchoukine, La Peinture Turque d'apre's les Manuscripts Illustres II me partie De Murad IV A Mustafa III. 1623-1773, Paris, 1971, Levha LXXXVIII.

B.Alkım, "Abdullah Buharî" Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s.31.

Katalog No: 21

Resim No: 21

Yeri: Istanbul Universitesi Küt. T.Y. 9364 1b

Boyutları: 10.8x16.6 cm.

Tarihi: H.1148/M.1735

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sola dönük dörtte üç profilden bir erkek resmedilmiştir. Figürün üstünde yakası ve kollarındaki biyele-ri siyah kürkten olan beyaz bir kaftan vardır. Kaftanın önü taşlarla süslüdür. Onun içinde zerefsanla çiçek desenli kırmızı bir entari, onun içinde ise çiçekli yeşil bir içentaris-i vardır. Onun altında turuncu desensiz bir salvar bulunmaktadır. Belinde beyaz kusak bağlıdır. Kuşağa takılı bir kama vardır. Başında kalkavî tarzında mücevher iğneli beyaz bir kavuk bulunmaktadır. Sol elinde bir çiçek, sağ eliyle de kaftanından bir parça tutmaktadır. Ellерinin serçe parmaklarında birer yüzük vardır. Ayagında sarı pabuç bulunmaktadır.

Eserle ilgili yayınlar:

F.Edhem et I.Stchoukine, Les manuscrits Orientaux Illus- res de la Bibliothéque de l' université de Stanboul, Paris, 1933, r.19.

Katalog No: 22

Resim No: 22

Yeri: İstanbul Üniversitesi Küt. T.Y. 9364 2a

Boyutları: 10.7x16.7 cm.

Tarihi: H.1158/M.1745

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa, dönük dörtte üç profilden ayakta duran bir erkek resmedilmiştir. Figürün üstünde, yakası ve biyeleri koyu kahve kürklü kırmızı bir kaftan, onun içinde yuvarlak yakalı desensiz açık yeşil bir entari, onun içinde ise bir asırı kırmızı, krem renk çizgili bir içentarisî vardır. Onun altında desensiz turuncu bir salvar bulunmaktadır. Belinde gri mavi desenli bir kuşak bağlıdır. Başında siyah bir kavuk vardır. Üzerinde kulaklarını kapatacak şekilde, beyaz kumaş sarılmıştır. Sol eli boşlukta aşağı doğru uzanmış, sağ eli ise vücuduna paralel sarkıtılmıştır. Ayağında sarı pabuç vardır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 23

Resim No: 23

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi Y.Y. 1043

Boyutları: 10.8x16.2 cm.

Tarihi: H.1156/M.1743

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sağa dönük dörtte üç profilden banyo yapan bir kadın resmedilmiştir. Figür çıplaktır ve üzerinde yalnızca bacaklarının üst kısmını örten zerefsanla çiçek desenli mavi-mor bir pestembâl bulunmaktadır. Pestembâlin uçları kırmızı bordürlüdür. Figürün saçları açıktır ve uzunluğu belini geçmektedir. İki eliyle başına hamam taşıyla su dökmektedir. Kulağında küpesi, sol kolunda pazumenti, yine sol kolunun bileğinde bileziği ve sol elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. El, ayak tırnakları ve topukları kınalıdır.

Figürün altında ahşap bir kerevet vardır. Figürün sağ tarafında mermerden bir kurna ve onun üzerinde sıcak-soğuk musluğu ve mermere işlenmiş nişler bulunmaktadır. Yerler de mermer karo taşla döşelidir.

Eserle ilgili yayınlar:

A.Sakisian, "La peinture a Constantinople et Abdullah Boukheri, miniaturiste Turc. Du XVIIIc. siecle" Revue de l'Art Ancien et Moderne, LIV November 1928, fig.5.

B.Alkın, "Abdullah Buharî" Tübingen Türkiye Tübingen ve Otomobil Kurumu Belleteni, sayı.No:69/348, Kasım 1982, s.28.

M.And, "Din yasağı, Osmanlı minyatürlerinde çıplaklığa ve erotik konulara yer verilmesini önleyemedi", Milliyet Sanat

Dergisi, sayı:279, Mayıs 1978, s:18.

B.Alkın, "Abdullah Buharî", Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s:28.

Katalog No: 24

Resim No: 24

Yeri: Topkapı müzesi Kütüphanesi Y.Y. 1042

Boyutları: 10.4x17 cm.

Tarihi: Tarihsiz.

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sola dönük dörtte üç profilden bir kadın resmedilmiştir. Zerefsanla çiçek desenli dekolte yakalı, önden düğmeli koyu yeşil bir entari, onun altında zerefsanla çiçek desenli koyu kırmızı bir şalvar vardır. Belinde desenli lâcivert bir kuşak bağlıdır. Başında desenli pembe kumaşla sarılı, lâcivert ponponlu bir hotoz vardır. Sağ elinde bir karanfil tutmakta, sol eliyle de entarisinin eteklerini kaldırmaktadır. Boynunda gerdanlığı, her iki elinin serçe parmağında da yüzükleri vardır. Tırnakları kınalıdır. Ayaklarında beyaz pabuç bulunmaktadır.

Eserle ilgili yayınlar:

A.Sakisian, "La peinture a Constantinople et Abdullah Boukhari" Revue de l'Art Ancien et Moderne, LIV Nowenbwr 1928, fig.3.

F.Çağman-Z.Tanındı, Topkapı Sarayı Museum Islamic miniature painting, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul, 1979, r.68.

Katalog No: 25

Resim No: 25

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi, H.2143 10a

Boyutları: 10.6x15.8 cm.

Tarihi: H.1157/M.1744

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sola dönük, dörtte üç profilden elinde gülâbdân tutan bir kadın resmedilmiştir. Figürün üstünde yakası, kolları ve önü siyah kürkle biyeli, zerefsanla turuncu çiçekli mavi-mor bir kaftan, onun içinde zerefsanla turuncu çiçekli, dekolte yakalı, önden düğmeli, koyu yeşil bir entari, onun içinde ise bir aşırı turuncu, mavi çizgili içentarisî bulunmaktadır. Altından zerefsanla çiçek desenli turuncu bir salvar görünmektedir. Belinde desenli, turuncu bir kusak bağlıdır. Başında desenli mavi-mor, tepesi kırmızı bir başlık vardır. Sol elini göğüs hizasına kadar yükseltmiştir. Sağ elinde ise bir gülâbdân tutmaktadır. Boynunda gerdanlığı, kulağında küpesi, her iki elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. Tırnakları kınalıdır. Ayaklarında üzeri desenli sarı bir pabuç vardır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 26

Resim No: 26

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi H.2143 11a

Boyutları: 10.2x16.4 cm.

Tarihi: Tarihsiz.

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Vücudu ve başı sola dönük, dörtte üç profilden, ayakta duran bir kadın resmedilmiştir. Figürün üstünde zerefsanla çiçekli, dekolte yakalı, önden düğmeli, koyu yeşil bir entari, onun altında ise zerefsanla çiçek desenli üst kısmı sarı, alt kısmı turuncu bir şalvar vardır. Belinde desenli turuncu bir kuşak bağlıdır. Başında, koyu yeşil üzeri çizgili, tepesi beyaz bir başlık vardır. Sol elinde seramik bir tabak, sağ elinde ise bir gülâbdân tutmaktadır. Kulağında küpesi, her iki elinin serçe parmağında yüzüğü vardır. Tırnakları kınalıdır. Ayaklarında üzeri desenli beyaz bir pabuç vardır.

Eserle ilgili yayınlar:

B.Alkım, "Abdullah Buharî" Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s.30.

Katalog No: 27

Resim No: 27

Yeri: Topkapı müzesi Kütüphanesi H. 2155 18b

Boyutları: 9.2x15.7 cm.

Tarihi: Tarihsiz.

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Açılmış pembe bir gül resmedilmiştir. Kat kat yaprakların ortasından, sarı tomurcuk gösterilmiştir. Üç yaprağı vardır. Yaprakları koyu yeşildir. Yaprakların ikisi normal cepheden gösterilirken, bir tanesi ortadan katlanmış gibidir. Sapı, zarif bir şekilde çiçeğin yönünde eğilmiştir.

Eserle ilgili yayınlar:

B.Alkım, "Abdullah Buharî" Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s.30.

Katalog No: 28

Resim No: 28

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi H. 2155 39b

Boyutları: 5.6x10.7 cm.

Tarihi: Tarihsiz.

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Gonca pembe bir gül resmedilmiştir. Gül yan cepheden gösterilmiştir. Üç yaprağı vardır. Yapraklar koyu yeşildir. Her biri farklı yönlerde ortadan katlanmıştır. Sapı, başlangıç noktasından sola, sonra çiçeğin yönünde sağa kıvrılmıştır. Çiçeğin, ışık alan kısımları açık pembe, gölgede kalan kısımları ise koyu pembe resmedilmiştir.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 29

Resim No: 29

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi H. 2155 40a

Boyutları: 7x18.3 cm.

Tarihi: Tarihsiz.

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Pembe bir lâle resmedilmiştir. Çiçek kısmı yapraklarına ve enine göre uzun çizilmiş, ucu şeker kâğıdı gibi kıvrılarak gösterilmiştir. Işık alan kısımlar açık pembe, gölgede kalan kısımlar ise koyu pembedir.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Kat log No: 30

Resim No: 30

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi E.N. 1380 nolu kitap
cildinin mikl b kısmında

Boyutları: ---

Tarihi: Tarihsiz.

imza: imzasız.

Tanımı:

Açmış kırmızı bir g l resmedilmiştir. İki tomurcuğu ve bol yaprağı vardır. Yaprakları koyu yeşildir. Tomurcuklar, açmış g l n iki yanından yarım olarak görünmektedir. Çiçeğin ışık alan kısımları pembe, gölgede kalan kısımları ise kırmızı resmedilmiştir. Yaprakların da ışık alan ısımları açık yeşildir. Sapları yeşildir ve ortak bir merkezden çıkmaktadır. Zemin siyahtır.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 31

Resim No: 31

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi E.N. 1380 nolu kitap
cildinin ön yüzünde.

Boyutları: ---

Tarihi: Tarihsiz.

İmza: İmzasız.

Tanımı:

Açmış bir demet pembe karanfil resmedilmiştir. Karanfilin ışık alan kısımları pembe, gölgede kalan kısımları kırmızıdır. Sapları kahveye yakın yeşildir. Merkezden büyük bir sap çıkmakta, diğer küçük saplar da bunun sağ ve solundan çıkmaktadır. Merkezdeki dört yaprak eser yıprandığı için açık mavi görünür.

Eserle ilgili yayınlar:

B.Mutlu, "Türk Cilt Sanatı'na Bir Bakış", Akademi V, İstanbul, 1966, s.58, r.7.

K.Çığ, Türk Kitap Kapları, İstanbul, 1971, s.65, r.7.

G.Renda, Batılılaşma döneminde minyatür sanatı ve ilk manzara resimleri, Ankara, 1974, (Basılmamış doçentlik tezi) s.176, r.142.

B.Alkım, "Abdullah Buharî" Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s.29.

Katalog No: 32

Resim No: 32

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi E.N. 1380 nolu kitap
cildinin arka yüzünde

Boyutları: ---

Tarihi: Tarihsiz.

İmza: İmzasız

Tanımı:

Yaprak ve tomurcuk kısmı gülü, açmış çiçek kısmı ise gelinciği anımsatan bir çiçek resmedilmiştir. Ortada açmış kırmızı bir çiçek, her iki yanında ise tomurcukları bulunmaktadır. Çiçeğin sapları ortak bir merkezden çıkmaktadır. Işık alan kısımları pembe, gölgede kalan kısımları ise kırmızı resmedilmiştir. Zemin siyahtır.

Eserle ilgili yayınlar:

G.Renda, Batılılaşma döneminde minyatür sanatı ve ilk manzara resimleri, Ankara, 1974, (Basılmamış doçentlik tezi) s.176.

B.Alkım, "Abdullah Buharî" Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s.31.

Katalog No: 33

Resim No: 33

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi E.N. 1380 nolu kitap
cildinin araka yüzünde

Beyutları: ---

Tarihi: Tarihsiz.

İmza: İmzasız.

Tanımı:

Açmış bir gelincik ve üç tomurcuğu resmedilmiştir. Ortada açmış kırmızı bir gelincik, sağında bir, solunda ise iki tomurcuk bulunmaktadır. Çiçeğin sapları ortak bir merkezden çıkmaktadır. Işık alan kısımlar pembe, gölgede kalan kısımları ise kırmızı resmedilmiştir. Zemin siyahtır.

Eserle ilgili yayınlar:

G.Renda, Batılılaşma döneminde minyatür sanatı ve ilk manzara resimleri, Ankara, 1974, (Basılmamış doçentlik tezi) s.176.

B.Alkım, "Abdullah Buharî" Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Bülteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s.31.

Katalog No: 34

Resim No: 34

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi E.N. 1380 nolu kitap
cildinin ön yüzünde

Boyutları: ---

Tarihi: Tarihsiz.

İmza: İmzasız.

Tanımı:

Yaprak ve tomurcuk kısmı gülü, açmış çiçek kısmı ise gelinciği anımsatan bir çiçek resmedilmiştir. Ortada açmış kırmızı bir çiçek, her iki yanında ise tomurcukları bulunmaktadır. Çiçeğin sapları ortak bir merkezden çıkmaktadır. Işık alan kısımları pembe, gölgede kalan kısımları ise kırmızı resmedilmiştir. Zemin siyahtır.

Eserle ilgili yayınlar:

B.Mutlu, "Türk Cilt Sanatı'na Bir Bakış", Akademi V, İstanbul, 1966, s.58, r.7.

K.Çiğ, Türk Kitap Kapları, İstanbul, 1971, s.65, r.7.

G.Renda, Batılılaşma döneminde minyatür sanatı ve ilk manzara resimleri, Ankara, 1974, (Basılmamış doçentlik tezi) s.176, r.142.

B.Alkım, "Abdullah Buharî" Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s.29.

Katalog No: 35

Resim No: 35

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi E.N. 1380 nolu kitap
cildinin arka yüzünde

Boyutları: ---

Tarihi: H.1141/M.1728-29

İmza: İmzasız.

Tanımı:

Bir nehir manzarasıdır. Nehrin iki tarafında ikiser selvi ağacı, nehrin üstünde bir köprü ve arka tarafta binalar resmedilmiştir. Arkada tepeler arasına sıkıştırılmış küçük bir köy görüntüsü ve irili ufaklı ağaçlar vardır. Ağaçlar siyah-tır. Nehir ve gökyüzü gri-mavidir. Gökyüzü bulutludur. Binalar beyaz, çatılar, camlar ve öndeki kubbeli yapı kırmızıdır. Köprünün üstünde yol açık turuncudur. Arazi koyu yeşildir.

Eserle ilgili yayınlar:

G.Renda, Batılılaşma döneminde minyatür sanatı ve ilk manzara resimleri, Ankara, 1974, (Basılmamış doçentlik tezi) s.176.

B.Alkım, "Abdullah Buharî" Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s.31.

Katalog No: 36

Resim No: 36

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi E.N. 1380 nolu kitap
cildinin ön yüzünde

Boyutları: ---

Tarihi: H.1141/M.1728-29

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Kıyı kasrı resmedilmiştir. Ortada havuz, iki yanlarda ve önde bölümlere ayrılmış bahçeler, çiçekler ve iki tarafta beyaz binaların yer aldığı geniş bir mekân resmedilmiştir. Binaların çatıları, camların panjurları, ortada bulunan kubbeli yapının cepheleri ve çiçekler kırmızıdır. Derinliği verebilmek için arkadaki yelkenler küçük gösterilmiştir. Deniz ve gökyüzü yeşildir. Gökyüzü bulutludur.

Eserle ilgili yayınlar:

B.Mutlu, "Türk Cilt Sanatı'na Bir Bakış", Akademi V, İstanbul, 1966, s.58, r.7.

K.Çığ, Türk Kitap Kapları, İstanbul, 1971, s.65, r.7.

G.Renda, Batılılaşma döneminde minyatür sanatı ve ilk manzara resimleri, Ankara, 1974, (Basılmamış doçentlik tezi) s.176, r.142.

B.Alkım, "Abdullah Buharî" Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Turing, sayı.no:69/348, Kasım 1982, s.29.

Katalog No: 37

Resim No: 37

Yeri: Topkapı Müzesi Kütüphanesi Y.Y. 1086

Boyutları: 10.9x16.4 cm.

Tarihi: H.1158/M.1745

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Bir sevişme sahnesi resmedilmiştir.

Eserle ilgili yayınlar: ---

Katalog No: 38

Resim No: 38

Yeri: The Collection of Edwin Binney 3rd.

Boyutları: 6 1/2x4 3/8 cm.

Tarihi: H.1157/M.1744

İmza: Abdullah Buharî

Tanımı:

Bir sevişme sahnesi resmedilmiştir.

Eserle ilgili yayınlar:

Turkish Miniature Painting and Manuscripts from the Collection of Edwin Binney, 3rd., The Metropolitan Museum of Art Los Angeles Country Museum of Art, 1973, Levha 35.

Edwin Binney, 3rd., Walter.

B.Denny, Turkish Treasures from the Collection of Edwin Binney, 3rd., Portland Art Museum, Portland, Oregon, 1979, cat.no:67.

BÖLÜM V

SONUÇ

XVIII.yy. Osmanlı minyatür sanatının çehre değiştirdiği bir dönem olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu bu dönemde siyasal ve kültürel alanlarda batıya açılmıştır. Batıya dönük padişahları batı biliminin ve kültürünün benimsenmesi yolunda girişimlerde bulunmaları, gerek saray çevresinde gerekse saray dışı çevrelerde yeni sanat beğenileri oluşturmuştur.

Bu yy. da mimari ve resim alanlarında batılı biçimler büyük ölçüde benimsenerek, bilinçli, bilinçsiz kopye edilmiştir.

Osmanlı minyatür sanatında batı etkisi iki boyutlu yüzeysel anlatımdan üç boyutlu kütleli anlatıma geçişle gerçekleşmiştir. Bu yeniliği, resimlerinde ilk uygulayan Levni,den sonra, daha ileri götürüp, minyatür tekniği ile batı resim tarzını birleştiren nakkaş ise, Abdullah Buharî olmuştur.

Yeni konulara yönelip üçüncü boyutu veren denemelere girişmiş olan Abdullah Buharî minyatür tekniğiyle resim yapan son ressamalarda biridir.

Sanatçının bir cilt kabı, üzerine lake (Edirnekari) tekniğiyle yapmış olduğu iki manzara resmi, Türk resminde batılı resim anlayışıyla çalışılmış, bilinen en erken tarihli manzara kompozisyonlarıdır.

Renklerde daha çok kırmızı ve yeşil kontrast armonisini kullanmayı tercih etmiş ve bunu başarı ile uygulamıştır.

Resimlerde fonu boş bırakmıştır. Buharî'deki fon anlayışının kendisine özgü olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü bunu ne Avrupa resmi ne de daha önceki minyatür sanatı ile bağdaştıramayız. Siyah Kalenin bazı çalışmalarında da fon yoktur. Buharî'nin soy isminden Buharalı olduğunu kabul edersek sanatçının fon kullanmayışını doğu sanat görüşüne bağlayabiliriz.

Ayrıca Buharî yaptığı kadın erkek kıyafet resimleriyle de Osmanlı minyatürünün belgeleyici karakterini sürdürerek devrin kıyafet ve geleneklerini günümüze yansıtmıştır. Gerçek anlamda bir kıyafet albümünün ilki olarak kabul edilebilir. "Hamamda Yıkanan Kadın" resmi de Türk hamamı konusunu işleyen resimlerin ilkidir.

Erkek ve kadın kıyafetlerini tasvirleyen minyatürlerinde mücevherlerde ve aksesuarlarda yer alan değerli taşları metal yapıştırma (kolaj) tekniğiyle vermesi de Osmanlı minyatüründe ve dünyada ilk kez Buharî'nin gerçekleştirdiği bir yeniliktir.

Bilindiği gibi batı sanatında kolaj tekniği 1912 "Sente-tik Kübizm" döneminde ilk defa karşımıza çıkmaktadır.

Buharî, Türk resminde geleneksel minyatür tekniğinden batılı tekniklere geçildiği bir dönemin son minyatürcülerindendir. Buhariden sonra XVIII. yy.'ın son dönem kitap resmi örneklerinde yaldız azalmış, guvaj ve suluboyanın yanı sıra tempera ve yağlıboya izlenimi veren çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların üslubu da giderek perspektif denemelerinin belirginleştiği batı resim anlayışına yakın bir karaktere bürünmüştür.

1. Pencereden Bakan Kadın
(İ.Ü.Kütüphanesi T.Y. 9364 11b)

2. Yün Igiren Kadın

(İ.Ü.Kütüphanesi T.Y. 9364 11a)

3. Keman Çalan Kadın
(İ.U.Kütüphanesi T.Y.9364 10a)

4. Kaftanının Eteğini Tutan Kadın
(İ.Ü.Kütüphanesi T.Y. 9364 9b)

5. Kaftanının Eteğini Tutan Kadın
(İ.Ü.Kütüphanesi T.Y. 9364 9a)

6. Entarisinin Eteğini Tutan Kadın
(İ.U.Kütüphanesi T.Y. 9364 11b)

7. Berber (İ.Ü.Kütüphanesi T.Y. 9364 8a)

8. Kaftanının Eteğini Tutan Kadın
(I.Ü.Kütüphanesi T.Y. 9364 7b)

9. Tütün Çubuğu Tutan Genç
(İ.U.Kütüphanesi T.Y. 9364 7a)

10. Tütün Çubugu Tutan Genç
(İ.U.Kütüphanesi T.Y. 9364 6b)

11. Karanfil Tutan Genç
(İ.U.Kütüphanesi T.Y. 9364 6a)

12. Saz Çalan Kadın
(İ.Ü.Kütüphanesi 9364 5b)

13. Çiçek Tutan Kadın
(İ.Ü.Kütüphanesi 9364 5a)

14. Çiçek Koklayan Genç
(İ.Ü.Kütüphanesi 9364 4b)

15. Tütün Çubuğu Tutan Genç
(İ.Ü.Kütüphanesi T.Y. 9364 4a)

16. Çiçek Koklayan Genç
(İ.Ü.Kütüphanesi T.Y. 9364 3b)

17. Ayakta Duran Genç
(İ.Ü.Kütüphanesi T.Y. 9364 3a)

18. Ayakta Duran Genç
(I.Ü.Kütüphanesi T.Y. 9364 2b)

19. Ayakta Duran Genç
(İ.Ü.Kütüphanesi T.Y. 9364)

20. Biri Oturan Digeri Ayakta İki Kadın
(İ.Ü.Kütüphanesi T.Y. 9364 12a)

21. Çiçek Tutan Genç
(İ.U.Kütüphanesi T.Y. 9364 1b)

22. Ayakta Duran Genç
(İ.Ü. Kütüphanesi T.Y.9364 2a)

23. Banyo Yapan Kadın
(T.S.M. Kütüphanesi Y.Y.1043)

Figure 24. Çiçek Tutan Kadın. Nispetiye, Hagia Sophia, Istanbul, 1512.

24. Çiçek Tutan Kadın
(T.S.M.Kütüphanesi Y.Y.1042)

25. Bir Elinde Çiçek Diğer Elinde Gülâbdan Tutan Kadın
(T.S.M.Kütüphanesi H.2143 10a)

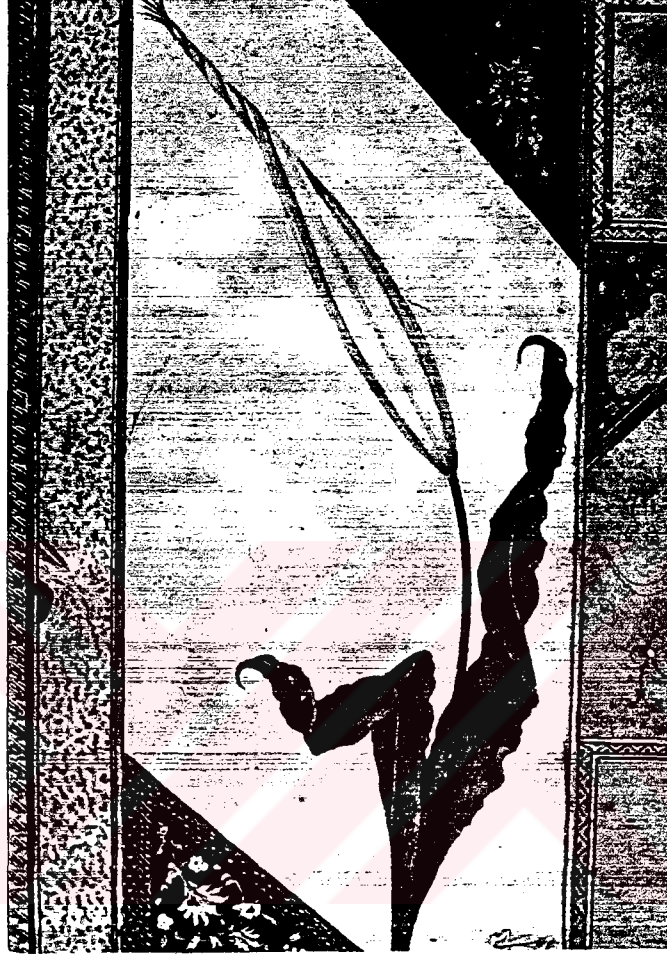
26. Bir Elinde Seramik Tabak Diğer Elinde Gülâbdan Tutan Kadın
(T.S.M.Kütüphanesi H.2143 11a)

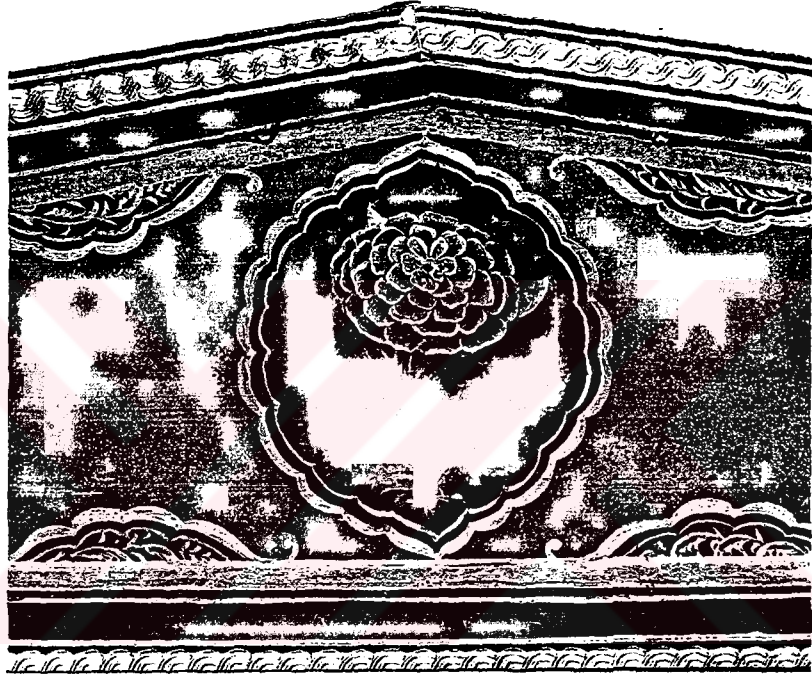
27. Açmıs Pembe Gül
(T.S.M.Kütüphanesi H.2155 18b)

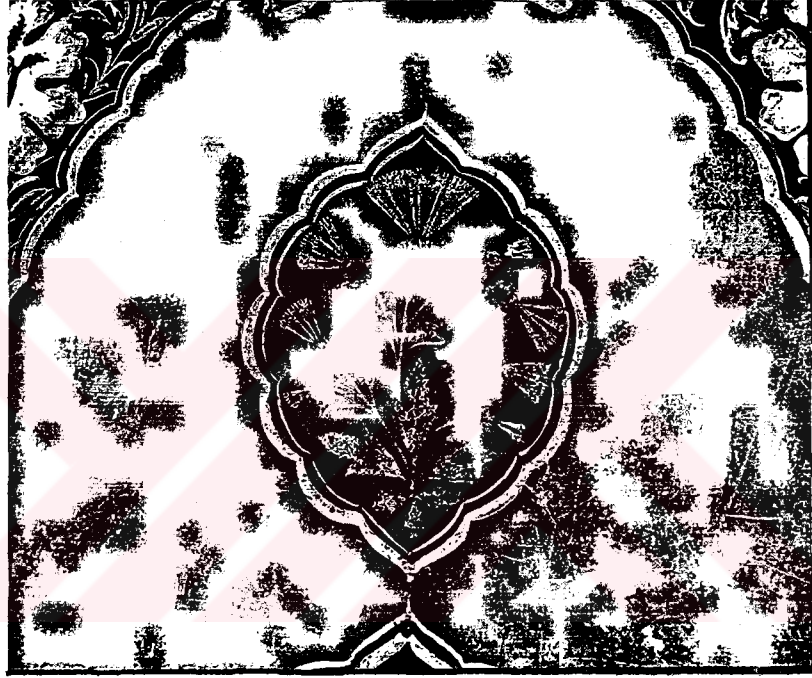
28. Gonca Pembe Gül
(T.S.M.Kütüphanesi H.2155 39b)

29. Pembe Lâle
(T.S.M.Kütüphanesi H.2155 40a)

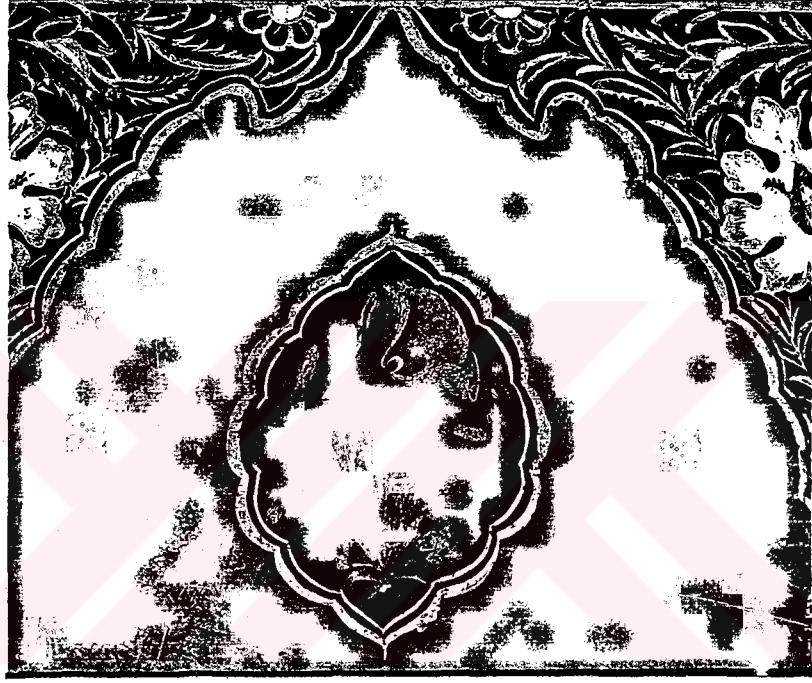
30. Açmıs Kırmızı Gül
(T.S.M.Kütüphanesi E.N.1380)

31. Bir Demet Acmıs Karanfil
(T.S.M.Kütüphanesi E.N.1380)

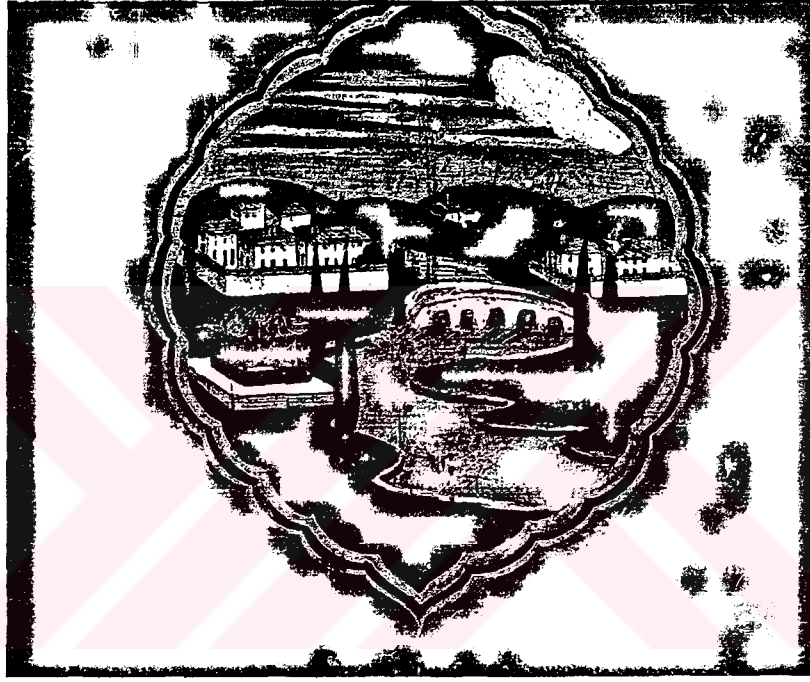
32. Tomurcuklu Çiçek
(T.S.M.Kütüphanesi E.N.1380)

33. Tomurcuklu Gelincik
(T.S.M.Kütüphanesi E.N.1380)

34. Tomurcuklu Çiçek
(T.S.M.Kütüphanesi E.N.1380)

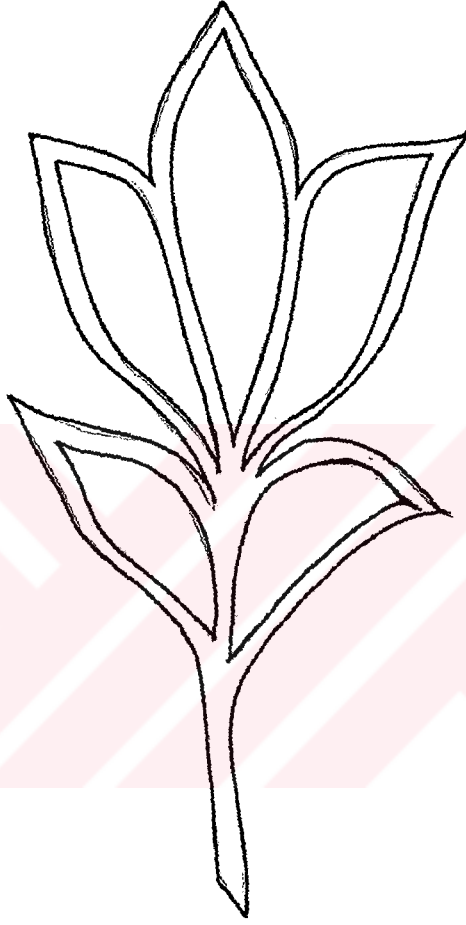
35. Nehir Manzarası
(T.S.M.Kütüphanesi E.N.1380)

36. Kıy Kasrı
(T.S.M.Kütüphanesi E.N.1380)

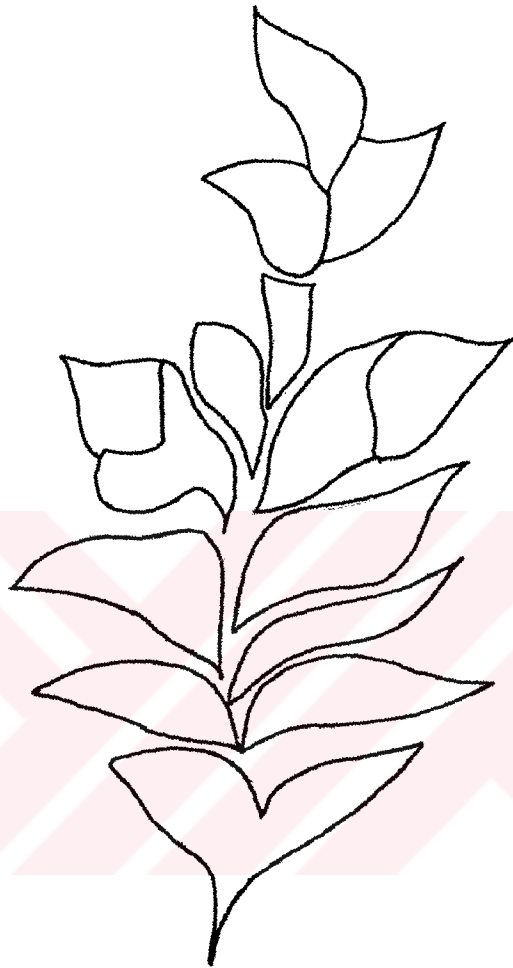
Şekil 1

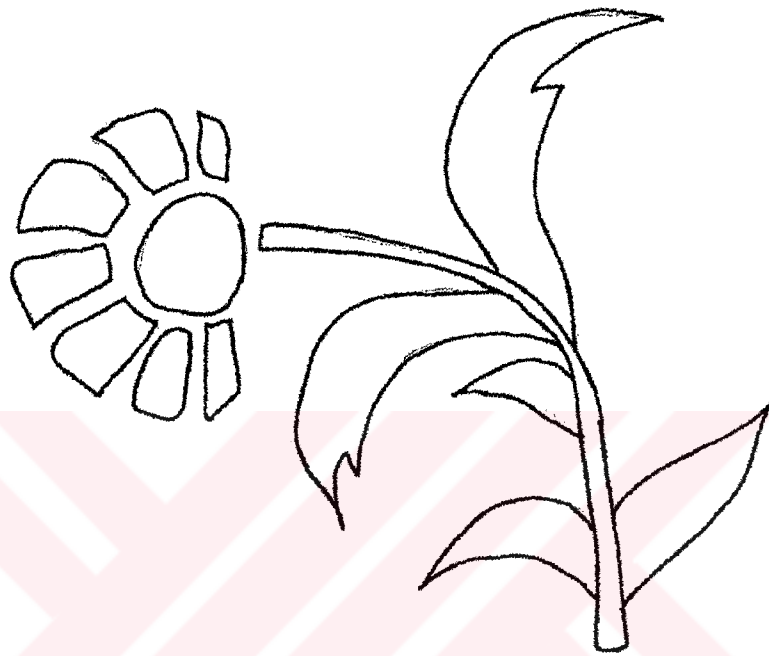
Şekil 2

Sekil 3

Sekil 4

Sekil 5

Sekil 6

BİBLİYOGRAFYA

- Alkım, B., "Abdullah Buharî", Turing Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, sayı.no:69/348, Kasım-1982, s.28-32.
- And, M., "XVII.yüzyıl Türk Çarşı Ressamlarının Padişah Portreleri", Türkiyemiz Kültür ve Sanat Dergisi, Yıl:19, sayı:58, Haziran-1989, s.4-13.
- And, M., Turkish Miniature Painting, Dost Yayınları, Ankara, 1974.
- And, M., "Din Yasağı, Osmanlı Minyatürlerinde Çıplaklığa ve Erotik Konulara Yer Verilmesini Önleyemedi", Milliyet Sanat Dergisi, sayı:279, Mayıs-1978, s.18-21.
- And, M., La Peinture Turque, Ankara, 1976.
- Arık, R., Batılılaşma Dönemi Anadolu Tasvir Sanatı, Birinci Baskı, İş Bankası Kültür Yayınları:168, Sanat Dizisi:24, Ajans Türk Matbaacılık San., Ankara, 1976.
- Arseven, C.E., Türk Sanatı, Cem Yayınevi, İstanbul, 1970.
- Aslanapa, O., "Osmanlı Minyatürleri'nin Üslûbu", Kaynaklar, (Eylül, Ekim, Kasım), 1983.
- Aslanapa, O., Turkish Art and Architecture Faber and Faber Limited, Londra, 1971.
- Atasoy, N. ve Çağman, Filiz., Turkish Miniature Painting, Publications of the R.C.D. Cultural Institute, No:44, Doğan Kardeş Matb. San. A.Ş., İstanbul, 1974.

- Atasoy, N., "The Documentary value of Ottoman Miniatures",
Mansel'e Armağan II, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara,
1974, s.749-755.
- Atıl, E., Surname-i Vehbi an Eighteenth Century Ottoman Book
of Festivals, (Basılmamış Doktora Tezi), Michigan, 1970.
- Bloch, E., Peintures de Manuscrits Arabes Persians et Turcs
de la Bibliotheque Nationale, Paris.
- Bloch, E., Musulman Painting XII th.-XVII th. Century,
London.
- Claudon, F., Çev.Ö.İnce-İ.Usmanbaş, Romantizm Sanat Ansiklo-
pedisi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988.
- Çağman, F., Şahname-i Selim Han ve Minyatürleri, Sanat Tarihi
Yıllığından 5. Cildinden Ayrı Basım.
- Çağman, F., Topkapı Sarayı Museum Islamic Miniature Painting,
Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş., İstanbul, 1979. "Tercuman
Art and Cultural Publications:1".
- Çığ, K., Türk ve İslâm Eserleri Müzesindeki Minyatürlü Kitap-
ların Kataloğu.
- Diez, E., Türk Sanatı Başlangıcından Günümüze Kadar, İstanbul,
1946.
- Ebersolt, J.1 La Miniature Byzantine, Par Jean Ebersolt...,
Paris et Bruxelles, Vanoest, 1926.
- Edhem, F., Et Stchoukine I, Les Manuscrits Orientaux illustres
de la Bibliotheque de L'université de Stamboul, Paris,
1933.
- Edwin Binney, 3rd. ve Walter B. Denny, Turkish Treasures from
the Collection of Edwin Binney 3rd., Portland Art
Museum, Portland, Oregon, 1979.

- Esin, E., *Turkish Miniature Painting*, Vermont and Tokyo, 1960.
"Influences de l'art des anciens nomades... sur les arts turcs, in First Congress of Turkish Arts, Ankara, 1961.
- Ettinghausen, R., Çev.S.Eyüboğlu, "Yabancı Gözüyle Türk Minyatürleri", *Milliyet Sanat Dergisi*, İstanbul, 1977, s.9-10.
- Ettinghausen, R., *Turkish Miniatures from the Thirteenth to the Eighteenth Century*, A Mentor-Unesco Art Book, Published by the New American Library, Inc.Milano, Amilcare Pizzi s.p.a., 1965.
- Ettinghausen, R., *Arab Painting*, by Richard Ettinghausen... Lausanne, Skira, 1962.
- Eyüboğlu et İpsiroğlu, *L'album du Conque'rant*, Publié en Turc et en Français, İstanbul, 1955.
- Fulton, A.S., and Basil Gray, *An Illustrated Turkish Manuscript*, in *British Museum Quarterly*, 1951-1952, Vol.XVI.
- Gombrich, E.H., Çev.B.Cömert, *Sanatın Öyküsü, Remzi Kitabevi*, III.Baskı, 1986.
- Günay, Veysel., "Türk Minyatürleri", *Resim III*, Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu Eğitim Enstitüleri Resim-is Bölümü Resim III. Ankara, 1977, s.105-111.
- Gray, B., Wilkinson J.V.S., *Persian Miniature Painting* by Laurence Binyen, London Oxford University Press Humphrey Willford, 1933.
- Gray, B., *Persian Painting*, by Basil Gray... Lausanne, Skira, 1961.
- Gray, B., *Persian Painting Text* By Basil Gray, London, January 1961.

- Gray, B., Two Portraits of Mehmet in Burlington Magazine, 1932, vol. LXI.
- "Unpublished Miniatures from Turkish manuscripts in the British Museum, in first congress of Turkish Arts, Ankara, 1961."
- Grube, E.J., Miniature islamiche dal XII al XIX secolo da Collenzioni amaricanne, Venezia, 1962.
- Grube, E., Islamic Paintings from the lith to the 18th Century The Collection of Hans P.Kraus, New York, New York, 1971.
- Grube, E.J., Miniature islamiche nella Collezionedel Topkapı Sarayı, Istanbul, Padova, 1975.
- Grube, J.E., The World of Islam, Paul Hamlyn, London.
- Grube, E., Miniatures in Istanbul Libraries, I:A Group of Miniatures in the Albums, Hazine 2147. 2153 and 2162 in the Topkapı Saray Collection and Some, Related Material Panteon, XX, 1962, pp.213-226.
- Inal, G., Tek Figürlerden Olusan Osmanlı Albüm Resimleri, Arkeoloji Sanat Tarihi Dergisi III (1984)den Ayrı Basım, izmir, 1984.
- Ipsiroğlu, M.Ş., Das Bild in Islam, Ein Verbot und Seine Folgen, Wien-München, 1971.
- Ipsiroğlu, M.Ş., et Eyüboğlu, s. Fatih Albümüne Bir Bakış, Istanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Istanbul, 1955.
- Ipsiroğlu, M.Ş., İslâmda Resim Yasağı ve Sonuçları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları:137, Sanat Dizisi:14, Doğan Kardeş Matbaası, Istanbul, 1973.

- Ipsiroğlu, M.Ş., Saray-Alben, Piez'sche Klebebande aus den Berliner Sammlungen-Beschreibung und stilekritische Anmerkungen von M.Ş. Ipsiroğlu, Wiesbaden, 1964.
- Karamağralı, B., Muhammed Siyah Kalem'e Atfedilen Minyatürler, Ankara, 1984.
- Karamağralı, B., "İki Hilve-i Şerif Üzerine", Kültür ve Sanat Dergisi, Türkiye İis Bankası Kültür Yayınları, Yıl:1, Sayı:3, Ankara, Ağustos-1989, s.9-13.
- Karatay, E.F., I.Sthoukine, Les Manuscrits Orientaux Illustrés de la Bibliothèque de l'Université de Stamboul, Paris, 1933.
- "Klasik Türk Minyatür Resimlerinin Öncüleri", Sanat Dünyamız, sayı:7, İstanbul, 1976, s.14-23.
- Koçu, R.E., Türk Giyim Kuşam ve Süsleme Sözlüğü, Sümerbank Kültür Yayınları, Başnur Matbaası, Ankara, 1967.
- Kühnel, E., La Miniature en Orient, Paris.
- Kühnel, E., Miniatur Malerei in islamischen Orient, Berlin, 1923.
- Laurance, B.-Wilkinson, J.V.S.-Gray, B., Persian Miniature Painting, London, 1933.
- Lawrence, G., Indian Art Paintings of the Himalayan States, London, 1963.
- Luthervalt, R.Van., De "Turkse" Schilderijen Van VB. Vanmour en Siin School, (Hollanda Arkeoloji Enstitüsü Yayını), İstanbul, 1958.
- Lynton, N., Çev.C.Çapan-S.Özis, Modern Sanatın Öyküsü, I.Baskı, İstanbul, 1982.

- Martin, F.R., *Miniature Painting and Painters in Persia, India and Turkey, from the XII th to the XVIII th Century*, London, 1912.
- Martin, F.R., *The Miniature Painting and Painters of Persia, India and Turkey from the XVIII th Century*, vol.12, London, 1912.
- Martin, H., *La Miniature Francaise du XII au XV Siecle*, Paris.
- Melul R., *Documents sur l'histoire de la miniature (en turc)*, Istanbul, 1933.
- Meredith-Owens, G.M., *Turkish Miniatures*, London, 1963.
- Meredith-Owens, G.M., *Turkish Miniatures*, British Museum, London, 1963.
- Meriç, R.M., *Türk Nakış Sanatı Tarihi Araştırmaları*, Ankara, 1953.
- Minorsky, V.-Wilkinson, J.V.S., *The Chester Beatty Library, Manuscripts and Miniatures*, Dublin, 1958.
- Mutlu, B., "Türk Cilt Sanatına Toplu Bir Bakış", *Akademi V.*, Kral Matbaası, Istanbul, 1966, s.53-58.
- Ögütmen, F., *Miniature Art from the XII th to the XVIII Century*, (A Guide to the miniature section of Topkapı Saray), Istanbul, 1966.
- Renda, G., "XVIII.yy. Osmanlı Minyatürlerinde Yeni Konular Topkapı Sarayındaki Hamse-i Atai'nin Minyatürleri", *Bedrettin Cömert'e Armağan*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Dergisi Özel Sayı, Ankara, 1980, s.481-487.
- Renda, G., *Batılılaşma Döneminde Minyatür Sanatı ve İlk Manzara Resimleri*, Ankara, 1974, (Basılmamış Doçentlik Tezi).

- Renda, G., İis Bankası Kùltùr Yayınları:168, Ankara, 1976.
- Batılılaşma Dòneminde Tùrk Resim Sanatı 1700-1850, Hacettepe Üniversitesi Yayınları C-17, Ankara, 1977.
- Rice, D.T., Islamic Painting, A.Survey, Edinburg, 1971.
- Richard, L., Çev.B.Mandra-S.Gùrsoy-I.Usmanbaş, Ekspresyonizm Sanat Ansiklopedisi, I.Baskı, İstanbul, 1984.
- Robinson, B.W., A Descripture Catalogue of the Persian Paintings in the Bodlelan Library, Oxford, 1958.
- Robinson, B.W., Persian Miniature Painting Victoria and Albert Museum, London, 1967.
- Sakisian Armenag Bey, "La Peinture a Constantinople et Abdullah Boukhari, Miniaturiste Turc Du XVIIIc. Siecle", Revue de l'Art Ancien et Moderne, LIV, Nowember-1928, s.191-201.
- Sèrullaz, M., Çev.D.Erbil, Empresyonizm Sanat Ansiklopedisi, Remzi Kitabevi, I.Baskı, İstanbul, 1983.
- Sevin, N., Onùç Asırlık Tùrk Kıyafet Tarihine Bir Bakıs, İstanbul, 1973.
- Sòzen, M., Tarihsel Gelişimi İçinde Tùrk Sanatı, İstanbul, 1983.
- Stchoukine, I., La Peinture Turque d'après Les Manuscrits Illustrès II me Partie De Murâd IV A Mustafâ III 1623-1773, Paris, 1971.
- Stchoukine, I., Les Peintures des Manuscrits deshah Abbasler a Lafin des Safavis, Paris, 1964.
- Strzygowski, J.-H.Glùck Fuad Kòprùlù, Eski Tùrk Sanatı ve Avrupa'ya Etkisi, Ankara.

- Süslü, Ö., Topkapı Sarayı ve Türk İslâm Eserleri Müzelerinde Bulunan XVI.yy.'a Ait Osmanlı Minyatürlerindeki Kumas Desenlerinin İncelenmesi, Sanat Tarihi Yıllığı, sayı:6'-dan Ayrı Basım, İstanbul, 1976.
- Talbot Rice, D., Islamic Art, London, 1965.
- Tanırdı, Z., Siyer-i Nebi İslâm Tasvir Sanatı'nda Hz.Muhammed'in Hayatı, İstanbul, 1984.
- Tanırdı, Z., "Osmanlı Döneminde Türk Minyatürü" Türkiye İş Bankası Kültür ve Sanat 3 Dergisi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Yıl:1, sayı:3, Ağustos-1989, s.28.
- The Collection of Edwin Binney 3rd., Turkish Miniature Painting and Manuscripts from the Collection of Edwin Binney 3rd, The Metropolitan Museum of Art Los Angeles Country Museum of Art, 1973, Lev.35.
- Unver, A.S., Ressam Levnî, Hayatı ve Eserleri, İstanbul, 1957.
- Yetkin, S.K., L'ancienne Peinture Turque du XII e au XVIII e Siècle, Paris, 1970.